

Зеновій БИБЛЮК

ВОЗВЕЛИЧЕНІ ТАЛАНТОМ

**Косів
2023**

ББК 63/3 (4 Укр)
Б59

Зеновій Библюк. Возвеличені талантом. (Видання друге. Доповнене і перероблене). — Косів. Писаний Камінь. 2023. — 74 с.

***Редагування і комп'ютерний дизайн —
Михайло Городенко***

Підготовлено до друку 13.01.2023. Підписано до друку 23. 01. 2023.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Arial Сур. Друк офсетний.

Видавництво «Писаний камінь» (директор М.Д. Павлюк)
78600, м. Косів, Івано-Франківська обл., вул. Незалежності, №28

Свідоцтво Державного реєстру серія ІФ №5083
Тел/факс (03478) 2-24-91
E-mail: evrica-pk@ukr.net

Передмова

Косів — центр району, який славиться красою і багатством природи. Тут збереглося й успішно розвивається декоративно-прикладне мистецтво гуцулів.

Косів — перлина Гуцульщини. Це прекрасний куточок Українських Карпат.

Перші письмові згадки про Косів датуються 1424 роком. До середини XIII століття територія сучасного Косівського району входила до складу Галицького, а пізніше — Галицько-Волинського князівства. Майже шість століть населення Західної України знаходилося під владою окупантів, але народ зберіг свою мову, свою культуру.

Широкий розвиток на Гуцульщині отримало гуцульське ремесло. Відомі майстри кераміки жителі Косова Михайло Волощук (1906-1959), Павлина Цвілик (1891-1964). Роботи Павлини Цвілик експонувалися на багатьох міжнародних і всесвітніх виставках. У цьому жанрі працюють відомі майстри декоративної і скульптурної кераміки Надія Вербівська, Оксана Бейсюк, Іван Рйопка, Василь Стрипко, Валентина Джуранюк.

В Косові функціонує Інститут прикладного та декоративного мистецтва Львівської академії мистецтв. Цей вуз є кузницею кадрів художніх промислів не тільки Прикарпаття, але й всієї України. В інституті є кафедри художнього моделювання одягу, художньої шкіри, художньої кераміки, художньої обробки металу, художньої обробки дерева.

У процесі навчання молодих майстрів, починаючи з 1945 року, почалася робота із збирання робіт майстрів народного мистецтва України. Організатором і незмінним директором музею протягом десятиліть був Олексій Григорович Соломченко. У музеї зберігаються кращі роботи вихованців цього закладу і багатьох народних майстрів усієї Гуцульщини. Тут експонуються кращі зразки різьби, кераміки, випалювання, розпису, художні вироби зі шкіри, тканини, які створені умільцями, починаючи з

XVIII століття. Великий інтерес викликають кращі учбові та дипломні роботи випускників цього закладу.

Крім того азів гуцульського прикладного мистецтва навчають у Косівській гімназії, двох середніх школах, дитячій школі мистецтв і дитячому центрі творчості.

В центрі міста Косова знаходиться музей народного мистецтва і побуту Гуцульщини (вул. Незалежності, 55). Він відкритий у 1970 році. Основу експозиції склали домашні твори виробів народного мистецтва подружжя Євгена Яковича і Зої Антонівни Сагайдачних. Євген Якович Сагайдачний (1886-1961) був художником і педагогом, працював у Косівському училищі прикладного мистецтва. Протягом багатьох років подружжя Сагайдачних присвятило збиранню виробів декоративного мистецтва, його популяризації.

Експозиція музею нараховує понад 2 тисячі різних предметів, відображає шлях розвитку народного декоративно-прикладного мистецтва Гуцульщини у всіх його видах. У музеї експонуються роботи видатних майстрів різьби Юрія Шкрібляка і його синів, Марка Мегединюка, Василя Девдюка, братів Семена і Юрія Корпанюків, гончарів Олекси Бахметюка, Петра Кошака, Петра Баранюка та інших народних художників молодшого покоління. Цей музей — єдиний, де можна побачити портрети багатьох видатних майстрів гуцульського декоративно-прикладного мистецтва.

В 2004 році в Косові відкрито музей визвольних змагань (вул. Незалежності, 55).

Крім вищезгаданих музеїв, у Косові є приватні музеї родини Корнелюків (вул. Гоголя, 26), Івана Павлика (вул. Лісна, 10), садиба-музей бондарства з діючою майстернею (вул. Павлика, 49), музей Михайла Струтинського (пер. Піший, 14/11), а також постійно діюча виставка регіональної організації Національної Спілки художників України (вул. Горбового, 8). Активно працює гуцульське мистецьке містечко (вул. Гвардійська, 7).

В 2006 році в Косові відкрито пам'ятник борцям за волю

України. Урочисте відкриття пам'ятника відбулося 24 жовтня.

Мало хто знає, що в Косові працювали або продовжують працювати 29 Заслужених працівників. У цій книжці я старався охарактеризувати кожного із них. З усіма я був особисто знайомий: з Ярославом Матійчаком та Романом Стринадюком ходив разом до школи, з Іваном Павликом понад 25 років ходив на полювання. Часто мені доводилося спілкуватися з Ігорем Пеліпейком, Катериною Сусак, Людмилою Городенко, Миколою Корнелюком, Іваном Балагураком, Іваном Книшем, Дмитром Біланюком.

Не всі талановиті люди одержали звання, на які вони заслуговували. До таких вже не поцінованих людей можна віднести померлих вчителя Стринадюка Володимира Михайловича, лікаря Івасютяка Василя Івановича, кераміка Зарицьку Євгенію.

За роки незалежності України звання «Заслужений»* одержали 22 жителі Косівського району.

Заслужені працівники України у Косові

Балагурак Іван Васильович народився 29 червня 1922 року в м. Косові в сім'ї столяра. Дядько його був різьбярем, від якого малий Іван засвоїв перші ази цього мистецтва.

З 1939 року Балагурак працював в артілі «Гуцульщина». Брав участь у багатьох виставках: Четвертій республіканській виставці народного мистецтва та художньої промисловості УРСР (1946), у Відні (Австрія), Пловдиві, Софії (Болгарія), Лейпцигу (Німеччина), Празі (Чехословаччина), у Франції (1957), у Нью-Йорку (CLLIA) та Монголії (1959).

Його роботи — декоративний посуд, художні меблі, прикраси, сакральні предмети, оправы, футляри та інші відзначаються високою мистецькою довершеністю, експонуються в музеях Косова, Коломиї, Львова, Києва, Москви, Санкт-Петербурга, багато робіт у приватних колекціях США, Канади та інших країнах. Про творчу продуктивність видатного майстра свідчить те, що на виставці 1987 року експонувались 166 його творів. Чимало робіт присвячено Т. Шевченкові.

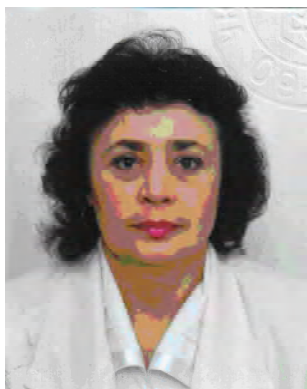
Працював в основному в техніці сухої різьби, досягаючи ефекту завдяки вмілому використанню традиційних гуцульських народних елементів, в чому проявився високий мистецький смак різьбяра.

Нагороджений багатьма дипломами, грамотами, подяками.

Член Спілки художників України з 1958 року В 1963 році йому присвоєно почесне звання Заслужений майстер народної творчості.

Помер Іван Васильович Балагурак 13 лютого 2001 року. Похований на Монастирському цвинтарі.

Ігор Пелипейко. Косів: Люди і долі. Краєзнавчий довідник. 2001, с. 145.

Бейсюк Оксана Іванівна народилася 4 жовтня 1951 р. в м. Косові Івано-Франківської області.

Закінчила Косівський технікум народних художніх промислів (1970).

Працює в галузі декоративно-прикладного мистецтва (косівська мальована кераміка).

Осн. твори: вази, тарелі, миски, блюда, калачі, різні сервізи та інше.

Член Національної Спілки художників України (1989). Заслужена майстриня народної творчості України (1997).

Лауреат премії ім. К. Білокур (2002).

Випускниця Косівського технікуму народних художніх промислів, працювала за своїм фахом — художня обробка шкіри і не думала про кераміку.

«Але не так склалося, як гадалося» — говорить народне прислів'я.

Через постійний брак сировини почала вивчати основи кераміки. Справу освоїла за один місяць. За цей час дуже полюбила цю роботу і відчула захоплення нею. В її трудовій книжці появляється запис: «Прийнята на роботу виконавцем художньої кераміки керамічного цеху Косівського художньо-виробничого комбінату». Тоді їй здавалося, що це тимчасово, що це не її стихія. Та поступово, серед великого колективу майстрів, багато з яких були з відомих родинних династій гончарів і з їх допомогою п. Оксана починає все глибше пізнавати секрети виготовлення виробів, техніки розпису та розуміти красу й «мову» мальованої косівської кераміки.

В 1988 році була делегатом з'їзду творчих митців України у селі Сиднів Чернігівської області. На ньому протягом одного місяця кожен робив свої вироби. Після цього відбувся звіт-виставка цих робіт у Києві в Будинку профспілок, де республіканська

комісія рекомендувала прийняти в члени Спілки художників України Оксану Бейсюк.

Повернувшись до Косова, вона за рік підготувала виставку претендента у Спілці художників України. В 1989 році вона була прийнята членом Спілки художників України.

В цьому ж році її творчі роботи були виставлені на ВДНГ в м. Києві. Після цієї виставки вона була прийнята в Спілку майстрів народного мистецтва України.

Перелік виставок, на яких експонувалися твори Заслуженого майстра народної творчості України Оксани Бейсюк:

Республіканська художня виставка, Київ, 1980, 2 бокали. Всеукраїнська художня виставка «Мистецтво Гуцульського краю», Київ, 1981, столовий набір — 18 предметів, набір — 13 предметів, дві вази, скульптурна композиція «На пасовиську». Республіканська художня виставка «СРСР — наша Батьківщина», Київ, 1982, ваза. Республіканська художня виставка, присвячена 1500-річчю м. Києва, 1982, пляшка з ручкою. Республіканська художня виставка молодих художників, Київ, 1982, ваза, 2 тарілки, горнятко. Республіканська художня виставка «Молоді голоси», Київ, 1983, фруктівниця. Всесоюзна художня виставка «Художники — народу», Москва, 1982-1983, блюдо, питтєвий набір. Республіканська художня виставка «Земля і люди», Київ, 1983, фруктівниця. Республіканська художня виставка до 40-річчя від дня визволення Києва, 1984, миска, 2 тарілки. Республіканська художня виставка «40 років Великої Перемоги», Київ, 1985, ваза. Республіканська художня виставка «50 років від створення Спілки художників України», Київ, 1988, 2 тарілки. Республіканська художня виставка «70 років Збройних Сил СРСР», Київ, 1988, тарілка. Всесоюзна художня виставка «Художники — народу», 1988, ваза. Республіканська художня виставка «Народне мистецтво УРСР», Київ, 1988, тарілка. Республіканська художня виставка, присвячена 175-річчю від Дня народження Т. Г. Шевченка, Київ, 1989, тарілка «Весна», тарілка і миски, блюдо, скульптурна композиція «Ба-

ран Олень». Республіканська художня виставка народних майстрів, присвячена 50- річчю возз'єднання західноукраїнських земель із Радянською Україною, Київ, 1989. Республіканська виставка «Гуцульський дивосвіт», Київ, 1996, бечівка, ваза, набір для пива. Всеукраїнська виставка декоративно-прикладного мистецтва «Різдвяний салон», Київ, 1997, 1998, ваза. Всеукраїнська Великодня виставка декоративно-прикладного мистецтва, Полтава, 1997, ваза, винний набір.

В 1997 році була велика персональна виставка в музеї Києво-Печерської лаври. Там свої виставки подають переважно ветерани, а Оксані Бейсюк пощастило ще у молодому віці виставити тут свої роботи. Виставка тривала два місяці.

Після закриття виставки Оксані Бейсюк присвоєно звання «Заслужений майстер народної творчості України». Це було в 1997 році. Вона перша з теперішніх кераміків одержала це почесне звання. На своє 50-річчя з дня народження в 2001 році вона продемонструвала виставку-звіт спочатку у виставковому салоні Івано-Франківської обласної організації Спілки художників України, потім — в Коломийському музеї «Писанка», а після — у виставковому залі Київської Спілки майстрів народного мистецтва України.

В 2001 році Спілка художників України та Спілка майстрів народного мистецтва України рекомендували її кандидатуру на присвоєння Республіканської премії імені Катерини Білокур. У грудні цього ж року вона знову зробила виставку і комісія присвоїла їй премію імені Катерини Білокур. Це була перша така премія серед кераміків Косівщини.

Оксана Бейсюк готує велику виставку до свого 55-річчя від дня народження. Її заплановано продемонструвати у Косівському музеї, а потім в Київському музеї Києво-Печерської лаври.

Оксана Бейсюк постійно бере участь в республіканських та міжнародних виставках. Її роботи експонуються в музеях України

З часом досягає певної творчої майстерності, що дає їй змогу успішно брати участь в обласних, республіканських художніх виставках разом з відомими майстрами кераміками. Це підбадьорювало молоду майстриню до нових творчих пошуків та глибокого вивчення стилів розпису майстринь старшого покоління.

За розповідями Оксани Іванівни справжнє усвідомлення того, що кераміка є те, чим вона буде займатися протягом всієї своєї творчої діяльності прийшло значно пізніше і не під час роботи в керамцеку ХВК.

В 1988 році молоду майстриню, що вже експонувала свої вироби на багатьох республіканських виставках, запросили до участі в роботі пленеру художників декоративно–прикладного мистецтва, який організувала Спілка художників України на базі свого Будинку творчості в смт. Седневі Чернігівської області. Тут в Седневі, в атмосфері творчого запалу учасників пленеру, аuri чудових місць маєтку панів Лизогубів, в яких в свій час неодноразово гостювали Тарас Шевченко, Борис Глібов, Оксана Іванівна раптом зрозуміла, що кераміка це її основне захоплення на все життя.

Усвідомлення цього додало їй стільки творчої наснаги і енергії до праці, що на підсумковій виставці учасників пленеру п. Оксана виставила таку кількість виробів, що виставковий комітет вирішив надати експозиції творів майстрині статус персональної виставки.

Після тієї першої «седневської» персональної виставки, Оксана Іванівна провела ще сім персональних виставок в м. Києві (1990, 1995, 1997, 2001, 2002, 2005) та в м. Косові (1995), м. Івано-Франківську (2002), м. Коломиї (2002) і ось цю — 13-ту персональну в Косівській організації НСХУ.

Наполеглива праця, завзятість в досягненні поставленої мети, шанування і дотримання традиційного стилю розпису керамічних виробів — основа, стержень творчої діяльності майстрині.

Оксана Бейсюк принципово не вдається до якихось експериментів з кольоровою гамою чи стилем розпису виробів, а тим більше до виготовлення речей по забаганці замовників, якщо вони (забаганки) можуть спотворити «лице», порушити сутність мистецької цінності косівської кераміки.

Така позиція Оксани Бейсюк свідчить про її щире служіння країнам в царині збереження та примноження мистецьких скарбів Гуцульщини.

Завдяки таким Майстриням-гуцулкам у нас горить Живий Вогонь в керамічній печі, що довершує творчі задуми і працю митців-кераміків.

Двоє її дочок закінчили Тернопільську фінансову академію і працюють в м. Косові.

Біланюк Дмитро Федорович народився 25 листопада 1953 року в селі Мишин Коломийського району. Після закінчення Мишинської школи у 1968 році вступив в Івано-Франківське державне музичне училище ім. Д. Січинського, а після його закінчення — у Львівську державну консерваторію ім. М. Лисенка на оркестрову кафедру, відділ струнно-смичкових інструментів.

Мешкає у м. Косові з 1972 року. Спочатку працював викладачем по класу скрипки, а 1980 року був призначений директором Косівської музичної школи (з 1984 року — Косівської школи мистецтв).

Керівник народного самодіяльного оркестру народних інструментів районного Народного дому Цей оркестр став лауреатом XXVIII і XXX Міжнародних фольклорних фестивалів у Польщі, переможець телепередачі «Сонячні кларнети», брав

участь у днях індійської культури в Москві, неодноразово гастролював у Польщі, Румунії та багатьох містах колишнього СРСР. У 1977 році народна хорова капела «Гуцульщина», учасником якої був і автор цих рядків, разом з народним самодіяльним оркестром народних інструментів брала участь у поїздки по Румунії. Колективи виступали у Марамурешському повіті (Бає Марє, Сігеті та інших населених пунктах повіту). В той час проводився фестиваль-огляд народних колективів Марамурешського повіту. Наші колективи виступили з великим успіхом у заключному концерті. Про оркестр знято кінострічку студією «Укр-телефільм» (1975) та підготовлено телепередачу Польським телебаченням (1989). Фірма «Мелодія» випустила платівку, на якій записано «Поєму про Довбуша» і твір румунського композитора Т. Дініку «Жайворонок» у виконанні Дмитра Біланюка.

Дмитро Федорович Біланюк організував Зразковий дитячий фольклорний колектив «Косівські візерунки» Косівської школи мистецтв, який з великим успіхом багато разів виступав у Києві, Хмельницькому, Івано-Франківську, а також у Польщі. Фольклорний колектив став переможцем і володарем Гран-прі трьох фестивалів дитячих фольклорних колективів України і заслужив звання «зразковий». Разом з Д. Біланюком дитячим ансамблем керують Тетяна Даниляк та Надія Меленчук. Серед кращих композицій Д. Біланюка — «Верховинські наспіви», «Косівські візерунки», «Фантазії на теми гуцульських мелодій». Він здійснив музичне оформлення вистави Івано-Франківського музично-драматичного театру «Тіні забутих предків».

В 2002 році Дмитра Біланюка призначено на посаду начальника відділу культури Косівської райдержадміністрації.

В 1985 році Указом Президії Верховної Ради УРСР йому присвоєно звання «Заслужений працівник культури УРСР».

Дружина Марія Василівна, дочки Дзвенислава і Зореслава працюють викладачами Косівської дитячої школи мистецтв.

Бортейчук Ігор Степанович народився 25 липня 1958 року в селі Ковалівка Коломийського району Івано-Франківської області в сім'ї медика. Мама працювала медсестрою. Після закінчення Ковалівської школи в 1973 році зарахований студентом музичного відділу Коломийського педагогічного училища, яке закінчив у 1977 році. В цьому ж році вступив на факультет народного хору Київського інституту культури імені Олександра Корнійчука. Через рік перевівся у Львівську державну консерваторію на відділ хорового диригування, яку закінчив у 1982 році. Під час навчання працював артистом Львівського державного академічного театру опери та балету. З 1982 року був хормейстером в державному концертному ансамблі України «Таврія» (м. Сімферополь).

З 1982 до 1984 року — служба в армії.

З 1985 року — хормейстер чоловічої хорової народної капели «Діброва» Рожнівського народного дому, а з 2003 року — керівник хорової капели «Гуцульщина» Косівського районного Народного дому.

Капела «Діброва» — учасник обласних та Всеукраїнських фестивалів народної творчості, де неодноразово відзначалася грамотами і дипломами.

Вербівська Надія Василівна народилася 28 жовтня 1929 року в м. Косові в родині Стефаніїта Василя Заячуків.

Закінчила 7 класів у Косові. Після цього вчилася два роки в промисловій школі м. Косова.

Після війни батька забрали до роботи на шахту в с. Ковалівку.

З дитинства почала допомагати бабці

Цвілик Павлині Йосипівні робити кераміку.

З відкриттям керамічного цеху фабрики «Гуцульщина» в 1961 році стала працювати тут кераміком. Роботи Надії Василівни користувалися великим попитом.

В 1965 році вона була прийнята членом Спілки художників України. У квітні 1990 року була прийнята в Національну Спілку майстрів народного мистецтва України.

З 1985 року — член художнього фонду СРСР

27 жовтня 1967 року була нагороджена медаллю «За трудові досягнення», 2 липня 1971 року нагороджена орденом «Знак Пошани».

За участь у виставці досягнень народного господарства України в 1989 році була нагороджена Дипломом II ступеню за успіхи в економічному і соціальному розвитку України.

За вагомий особистий внесок у розвиток української культури і мистецтва, високий професіоналізм 23 грудня 1997 року указом Президента України їй присвоєно почесне звання «Заслужений майстер народної творчості України».

26 серпня 1975 року за досягнуті успіхи в розвитку народного господарства СРСР Вербівська Надія Василівна була нагороджена срібною медаллю.

В «Робітничій газеті» від 23 жовтня 1974 року надрукована стаття «Кераміка косівських майстрів», в якій зазначено зокрема, що «керамічні вироби косівських майстрів відомі далеко за межами республіки. Особливо популярні роботи члена Спілки художників УРСР Надії Вербівської. Вази, глечики цієї майстрині не раз експонувалися на Всесоюзних і зарубіжних виставках. А нещодавно кераміку відправлено на виставку до США».

Чоловік Йосип Дмитрович допомагав виготовляти кахлі, клав печі. Син Олександр та дочка Оксана пішли по слідах матері і працювали в художніх майстернях. Син готує виставку власних робіт до свого 50-річчя.

Гавриш Остап Іванович народився 9 грудня 1951 року в м. Косові. Після закінчення середньої школи навчався в Івано-Франківському музичному училищі ім. Д. Січинського. За покликанням душі, де б не трудився, постійно тягнувся до музики, до творчості. З 1987 до 1989 року працював музикантом Косівського районного будинку культури. В той час створив у Косові мале мистецько-творче підприємство «Остап» і залишається незмінним його директором.

За покликанням душі, де б не трудився, постійно тягнувся до музики, до творчості. На сьогоднішній день ним написано близько 1000 пісень, більше 200 відомі широкому колу слухачів, біля 50 відзначені на різних фестивалях і конкурсах, а також є пісні, які стали народними. Це — «На Україну повернись», «Білий цвіт на калині», «А липи цвітуть», «Квітка-чарівниця», «Там, де гори сині».

В 1972 році перший раз, як композитор, виступив у програмі Чернівецького телебачення, а музику почав писати ще в шкільні роки. В 1973 році пісні Остапа вперше з'явилися в репертуарі професійного колективу — ВІА «Беркут» Івано-Франківської обласної філармонії і були представлені на декадах української культури в різних республіках тодішнього Радянського Союзу.

Більше 200 його пісень виконуються сьогодні на професійній сцені провідними артистами української естради. Багато його пісень стали лауреатами пісенних конкурсів і фестивалів, зокрема «Прикарпаття — 88», «Пісенний вернісаж — 94, 95, 96, 97, 98», «Пісня року — 95», «Хіт-парад 12—2», «Мелодія — 95», «Соловейко доли», фестивалю української пісні в Польщі (1991), конкурсу ім. В. Івасюка (1995), фестивалю «Радіо Канада» та багатьох інших.

У творчому доробку композитора і мюзикл «Хвала Всевишньому» (на слова Вадима Крищенка) — десять Божих запові-

дей, мюзикл «Маленькі історії про великі істини» — про права і обов'язки дітей за оповіданнями академіка, Заслуженого юриста України Степана Гавриша, музичний фільм «Де смереки стрункі», що оспівує красу рідного краю, побут і традиції, мистецьку працю майстрів Косівського і Верховинського районів.

Постійна концертна діяльність, як у великих концертних залах, так і малих селах, приносить задоволення глядачам. Його творчі концерти в Палаці культури «Україна» в м. Києві відбулися в 1994 та 2004 роках.

В 1994 році Указом Президента України йому присвоєно почесне звання «Заслужений артист України», а в 2004 році — «Народний артист України».

Остапа Гавриша називають одним із кращих мелодистів в Україні. З 1999 року до 2002 року організував театр пісні, де зібрав колектив із 15 чоловік. Відкриває нові імена, багато займається благодійною діяльністю.

У світ вийшли аудіоальбоми «Не перестати жити» — пісні у виконанні Назарія Яремчука, «Гуцульський ярмарок» — збірка пісень, створена на гуцульській основі, компакт-диск «Білий цвіт на калині».

Крім пісень, композитор написав інструментальні твори «Добре ім'я», «Українська ніч». Хвилюють композитора теми кохання, історична тематика. Серед історичних пісень: «Історія», написана в 1988 році, «Стрілецький романс», «Червона калино, скинь чорну хустину» та інші. Написана пісня і відзнятий відеокліп «Голодомор» на слова Олександра Демиденка.

На сьогоднішній день ним написано близько 1000 пісень, більше 200 відомі широкому колу слухачів, біля 50 відзначені на різних фестивалях і конкурсах, а також є пісні, які стали народними. Це — «На Україну повернись», «Білий цвіт на калині», «А липи цвітуть», «Квітка-чарівниця», «Там, де гори сині».

В 1972 році перший раз, як композитор, виступив у програмі Чернівецького телебачення, а музику почав писати ще в шкільні роки. В 1973 році пісні Остапа вперше з'явилися в репертуарі

професійного колективу — ВІА «Беркут» Івано-Франківської обласної філармонії і були представлені на декадах української культури в різних республіках тодішнього Радянського Союзу.

Все життя Остап Іванович Гавриш мріє, щоб Україна зацвіла білим цвітом. Він любить свій край, своїх горян, переймається їхнім болем.

В місті Івано-Франківську в обласному державному драматичному театрі ім. І. Франка концерти Остапа Гавриша відбулися в 1996 та 2007 роках. Ось яку оцінку концертів, який відбувся 15 лютого 2007 року в Івано-Франківську, дає косівський глядач: «Концерт пройшов при переповненому залі на високому духовному рівні з участю владики Коломийсько-чернівецької єпархії Миколи Сімкайла та багатьох священослужителів. Зміст пісень, виконаних на концерті, носив не тільки ліричний, але й глибоко духовно-філософський характер. Напевно, з Божої благодаті сформувався міцний творчий дует батька і доньки. Маріанна зачарувала зал своїм співом, артистичністю. Участь у концерті брали Народні та Заслужені артисти України, Заслужені діячі мистецтв та культури, переможці Всеукраїнських фестивалів і конкурсів».

Герасимович Ганна Юліанівна

Роки життя майстрині (1889—1977) припадають на дуже складні історичні періоди держави. Але, незважаючи на особисті життєві труднощі і випробування, вона залишилась в душі художником, цінуючи народне мистецтво, вивчаючи його невичерпну скарбницю.

Художниця походить із родин української інтелігенції, донька греко-като-

лицького священника. По матері Ганна Юліанівна зі славної родини Шухевичів. Тарас Чупринка (псевдонім Романа Шухевича) — генерал Української Повстанської Армії, племінник Ганни Юліанівни, з яким вона таємно підтримувала зв'язки. Дід по матері — греко-католицький священник, декан Лісевич, мав свою парафію у Старих Кутах. Він дав зятеві Григорію Герасимовичу парафію у селі Рибному.

У Марії та Григорія народились Гриць та Анна. Григорій у Відні закінчив університет і вивчився на інженера залізниці. Анна закінчила чотири класи Рибненської школи та Дівочий інститут у Перемишлі. Помітивши в Анни хист до художніх предметів, батько й надалі сприяв освіті дівчини. Вона продовжувала приватно навчатись у Чернівцях у відомого художника Миколи Івасюка. Але недовго, бо Івасюк виїхав з Чернівців. Згодом два роки навчалась у Відні.

У 1918 році вийшла заміж за Івана Стрийського з Кіцманя. Подружнє життя не склалося і вона повернулася до батька. З цього моменту і розпочинається творче життя Ганни Юліанівни. Її батько разом із Михайлом Куриленком, який покинув Кам'янець-Подільський, що був під більшовицькою окупацією, і переїхав разом з сім'єю до Косова, заснують мистецько-промислову спілку «Гуцульське мистецтво».

Ганна Юліанівна разом із дружиною Куриленка стають першими митцями-художниками і на основі гуцульських вишивок, крайок, ґерданів та різьби створюють узорі для килимів, організовують вишивальниць-надомниць, які відновлюють традиційні вишивки Косівщини.

У цей період формується світогляд молододі художниці, міцніе розуміння зв'язку її творчості з народними джерелами. Сприяє цьому знайомство з видатними діячами української культури, які перебували на Косівщині (Іван Франко, Гнат Хоткевич, Марко Черемшина, Василь Стефаник та інші).

В новозбудованому будинку Ганна Юліанівна відкриває приватний пансіонат «Анна» для літників. Тоді в Косові було 16

таких пансіонатів. Лише два з них були українськими, інші були польські та єврейські. Поляки хотіли закрити пансіонат Г. Герасимович і написали наклепницьку скаргу до старости. Але тоді у п. Герасимович відпочивала родичка міністра закордонних справ Польщі, яка врятувала «Анну». Пансіонат призначався не тільки для відпочинку. Ганна Юліанівна згуртувала навколо себе світил культури і мистецтва, художників. Дорогими були зустрічі з О. Кобилянською, сестрами Ольгою та Оленою Кульчицькими.

У своєму будинку вона зберігала твори народного мистецтва, у тому числі й різьбярів Юрія і Семена Корпанюків, їхньої матері Катерини Юріївни — чудової вишивальниці. З часом багато її експонатів передано до Коломийського музею, чого й хотіла майстриня.

У 1939 році прихід радянської влади вніс вагомі зміни в життя Ганни Юліанівни. Лише за один день з будинку Герасимович було вивезено 40 підвод всякого добра. У 1940 році було знято два поверхи будівлі, щоб не привертати до себе увагу. Її прізвище (як куркульку і доньку священика) двічі заносили в списки на вивезення до Сибіру. З допомогою діда Остапа Гавриша Ганна Юліанівна залишилася в Косові.

В 1940 році вона розпочала свою педагогічну діяльність. Г. Герасимович заснувала відділ вишивки в промисловій школі і стала першим викладачем. Продовжувала працювати і під час війни. Після війни промислова школа дістала статус художнього училища і її директором став Олексій Григорович Соломченко. Молодий директор співпрацював з Ганною Герасимович. Протягом шістнадцяти років Ганна Юліанівна викладала вишивку, крій та шиття народного одягу. Вона виховала понад 60 спеціалістів. Серед них Г. Кива, А. Малявська та багато інших.

У 1955 році в художньому училищі було ліквідовано відділ вишивки, і Ганна Юліанівна вийшла на пенсію. За творчі заслуги Ганна Герасимович — учасниця багатьох виставок. У 1930 році брала участь у виставці у Львові в Промисловому музеї

від мистецько-промислової спілки «Гуцульське мистецтво». Згодом її твори експонувались у Москві, Ташкенті, Апма-Аті, Києві, Львові, Канаді, Німеччині. Остання прижиттєва персональна виставка Г. Герасимович відкрилася на честь 85-річчя від дня її народження. На ній було представлено сорок творів вишивки, ткацтва, живопису. Значна частина цієї виставки передана до Коломийського музею.

Померла Ганна Юліанівна Герасимович 31 березня 1974 року, залишивши після себе значний мистецький доробок. Її творчість багатогранна. Вона була відомою майстринею вишивки, ткацтва, художником-проектантом килимів, як орнаментальних, так і сюжетно-тематичних, чудовим майстром крою і моделювання, педагогом, збирачем і цінителем народного мистецтва. Людина скромна, інтелігентна, в її душі палав вогонь любові до рідного краю, народного мистецтва, невичерпної жаги пізнання і щирість творця.

В 1960 році їй присвоєно звання Заслужений майстер народної творчості.

(За матеріалами статті наукового працівника Косівського музею Оксани Богатчук в районній газеті «Гуцульський край» від 25 грудня 1999 року).

Городенко Людмила Михайлівна народилася 13 лютого 1955 року у селі Майничі Самбірського району Львівської області. Навчалася у школах рідного села, Києва і Дрогобича. У 1977 році з відзнакою закінчила факультет журналістики Львівського державного університету ім. І. Франка. В даному університеті закінчила також військову кафедру і їй була присвоєна кваліфікація медичної сестри для громадянської оборони. У 1988-1989 роках навчалася у Київсь-

кому інституті політології і соціального управління, який закінчила з відзнакою, здобувши фах політолога та викладача соціально-політичних дисциплін у вищих і середніх навчальних закладах.

Свою трудову діяльність після навчання у вузі розпочала з кореспондента обласної молодіжної газети «Молодогвардієць» у Ворошиловграді (тепер Луганськ). У березні 1978 року була переведена на посаду кореспондента республіканської дитячої газети «Зірка» (м. Київ). З вересня 1980 року — кореспондент, з жовтня 1981 — завідувача відділом, з листопада 1983 — заступник редактора, з листопада 1987 — редактор газети «Радянська Гуцульщина» (Косів), а з виходом першого номера газети «Гуцульський край» 13 жовтня 1990 року — її редактор.

Керована нею газета «Радянська Гуцульщина» однією із перших в області стала на національно-державницькі позиції, першою в області позбулася опікунства райкому компартії. Колектив газети невдовзі створив новий часопис «Гуцульський край» і повним штатом перейшов у нову редакцію. Газета перетворилася у справді народний часопис, що утверджував ідеї національного відродження, демократії, ніс правду про національно-визвольну боротьбу героїв ОУН-УПА, державотворчі процеси незалежної України, сприяв становленню незалежності України. Була надзвичайно талановита і працьовита жінка. Її творчі роботи — статті, нариси відзначалися глибиною і аргументованістю викладення фактів, вишуканістю стилю, постійним зарядом на добро і жіночу теплоту. Спеціалізувалася на висвітленні норм християнської моралі, політичної культури, духовності нації, громадянського суспільства, людських взаємовідносин і взаємовідносин.

Писала надзвичайно мелодійні і ліричні вірші, захоплювалася літературою, поезією, театром

З травня 1985 року член Спілки журналістів СРСР та Національної Спілки журналістів України.

Володіла польською і англійською мовами.

У 1991 році Людмила Городенко вступила в Союз українок. Працювала до кінця днів своїх головою Косівського осередку. Випустила два додатки до газети «Гуцульський край» під назвою «Калина», в яких розповідалось про духовний та патріотичний зріст косівської молоді під проводом літнього жіноцтва.

Керована нею газета «Гуцульський край» та вона особисто неодноразово перемагала у Всесоюзних, Всеукраїнських та обласних конкурсах. У 1996 році їй присвоєно звання «Заслужений журналіст України».

У 1999 році з ініціативи тодішнього керівництва районної ради (Володимир Мамчук) і райдержадміністрації під час перебування на семінарі в адміністрації Президента України, без її особистої присутності на сесії районної ради (без достатнього кворуму депутатів) була незаконно і безпідставно звільнена з посади редактора.

Звичайно, це не минуло безслідно, важко відбилося на її здоров'ї і через два роки, у вересні 2001 р. Городенко Людмила пішла з життя через важку недугу, що виникла на основі нервових стресів. Хоронили п. Людмилу 21 вересня 2001 року на Москалівському цвинтарі у Косові. Похорон був велелюдний. Сум огортав серце кожного, хто прийшов попрощатися з цією прекрасною людиною. Було море квітів. Тільки не було тих, хто звів її у могилу на 46-му році життя.

Її ім'я навечно вписано в історію Косівщини, як талановитого журналіста та активного учасника жіночого руху Косівщини.

Разом з чоловіком Михайлом Городенком — теж журналістом, виростили й виховали дві доньки — Леся і Марину Обидві закінчили Інститут журналістики Київського державного університету ім. Т. Шевченка. Леся викладає у цьому ж Інституті, вона професор, доктор соціальних комунікацій, завідувача кафедрою соціальних комунікацій навчально-наукового Інституту журналістики структурного підрозділу Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Марина теж викладала у даному Інституті, тепер працює у засобах масової інформації м. Києва за спеціальністю.

Григорук (Гавриш) Аделя Григорі-вна — педагог, науковець, журналіст, письменниця.

Народилася 1 січня 1952 року в селищі Обертині Тлумацького району Івано-Франківської області. Середню освіту здобувала в Обертинській десятирічці (1969).

Закінчила з відзнакою Чернівецький державний університет імені Юрія Федьковича із двох спеціальностей «Українська мова та література» (1974), «Російська мова та література» (1989), аспірантуру при кафедрі зарубіжної літератури філологічного факультету цього ж університету (1994).

Працювала викладачем української мови та літератури Косівського технікуму народних художніх промислів ім. В.І. Касіяна (1974–75), вчителем Криворівнянської восьмирічної школи (1975-1979). Знову повернулася в технікум, була викладачем, завідувачем відділення соціально-гуманітарних дисциплін (1979–94). Після реорганізації навчального закладу — заступником директора коледжу з навчальної роботи (1994–2000). З часу набуття коледжем статусу інституту прикладного та декоративного мистецтва (2000), призначена на посаду доцента, завідувача кафедри соціально-гуманітарних дисциплін (2000-2009) та проректора з наукової роботи (2003-2009).

Піднесла на якісно новий рівень навчально-методичну роботу, сприяла запровадженню в навчальний процес інноваційних педагогічних технологій. Допомогла становленню не одного покоління молодих викладачів. Саме завдяки її високому професіоналізму та самовідданій праці в навчальному закладі відбулися якісні зміни: в 1999 році Косівське училище прикладного та декоративного мистецтва ім. В.Касіяна було акредитоване за I-II освітньо-кваліфікаційними рівнями і реорганізоване в ко-

ледж, а у 2000 році навчальний заклад одержав ліцензію на проведення підготовки фахівців III освітньо-кваліфікаційного рівня й отримав статус державного інституту.

Виконала значний обсяг роботи в процесі становлення Косівської мистецької школи як вищого навчального закладу, під її керівництвом підготовлено й упорядковано акредитаційні та ліцензійні матеріали на право проведення навчальної діяльності за I, II, III освітньо-кваліфікаційними рівнями, ліцензовано нову спеціальність «Дизайн».

Як викладач української літератури, проводила активні дослідження літератури рідного краю, зокрема працювала над темою «Літературний процес на Косівщині в 90-х роках XX століття та початку третього тисячоліття».

Із 2009 року — старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії «Гуцульська етнопедагогіка і гуцульщинознавство» Національної академії педагогічних наук України.

Має кілька сотень публікацій в українських і зарубіжних наукових та літературно-мистецьких виданнях — вісниках Чернівецького, Прикарпатського, Тернопільського, Львівського університетів, Львівської національної академії мистецтв, журналах «Дзвін» (Львів), «Перевал» (Івано-Франківськ), «Німчич» (Вижниця), «Буковинський журнал» (Чернівці), «Гуцули і Гуцульщина» (Косів), «Гражда» (Львів), «Харків Lit» (Харків), «Фольклор та етнографія» (Київ), «Писанка» (Верховина), «Золота Пектораль» (Тернопіль), «Гуцульщина і Покуття» (Львів); альманахах «Алкос» (Косів), «За чашкою кави» (Рівне), газетах — «Літературна Україна» (Київ), «Українська літературна газета» (Київ), «Літературна газета» (Луганськ), «Слово Просвіти» (Київ), «Галицька Просвіта» (Івано-Франківськ), «Галицький кореспондент» (Івано-Франківськ), «Галичина» (Івано-Франківськ), «Освітнянське слово» (Івано-Франківськ), «Захід» (Івано-Франківськ), «Час і події» (Чикаго), «Гуцульський край» (Косів), «Освітнянський вісник» (Косів), «Буковина», «Крайова освіта» (Чернівці), «Буковинське віче» (Чернівці), «Думка» (Косів), «Верховина» (За-

карпаття), «Голос краю» (Заставна), «Злагода» (Тлумач), «Гарний настрій» (Рівне) та ін.

Член Наукового товариства імені Тараса Шевченка. Учасник і доповідач багатьох міжвузівських, регіональних, всеукраїнських та місцевих видань.

Автор книг «Микола Близнюк. Нарис творчості» (2006), «На відстані слова» (2008), «Духовні скарби Ігоря Пелипейка» (2010), «Юрій Павлович: бути собою» (2010), «Народний вчитель України Петро Лосюк» (2011), «Юрій Павлович: сповідь душі» (2014).

Для дітей написала книги «Казочки для Тарасика» (2011), «До нас іде Миколай» (казки, 2011), «Хто мій друг?» (загадки, 2014), «Ростіть великі» (казки, 2015), «На рідній землі» (вірші, 2015), «Найдорожчий скарб» (казки, 2016), «Лийся, пісенько крилата» (дитячий пісенник, 2017). Окремі казки для дітей перекладені англійською та польською мовами.

Автор навчально-методичних посібників «Літературне краєзнавство в курсі української літератури» (1997), «Ділові ігри в навчальній діяльності» (2002), «Українське ділове мовлення за професійним спрямуванням» (для студентів напряму 0202 — «Мистецтво») (2008); редактор фольклорних, художніх, навчально-методичних, туристично-краєзнавчих видань та передмов до них, статей в енциклопедичних видання; автор і упорядник навчально-методичних посібників «Моя Гуцульщина» (2010), «Люблю тебе, Гуцульщино» (2012), «Ростимо юних патріотами України» (2015). Автор програми «Гуцульщинознавство. 2-4 класи початкової школи» (2012).

Аделя Григоруk — редактор районного педагогічного часопису «Освітрянський вісник» (м.Косів), заступник головного редактора журналу «Гуцули і Гуцульщина». Упродовж останніх років А.Г. Григоруk була головою журі в номінації «Література» літературно-мистецького конкурсу «Край п'яти Січей» в м. Нікополі Дніпропетровської області.

Член Національної спілки журналістів України (2011), На-

ціональної спілки письменників України (2014). Голова Косівської районної організації НСЖУ.

Член правління районної організації «Просвіта» ім. Т.Г. Шевченка, координатор Клубу інтелігенції ім. І.А. Пелипейка. Член Наукового товариства імені Тараса Шевченка.

Лауреат Всеукраїнської премії «Українська мова — мова єднання» (Луганськ, 2007), журналу «Німчич» у галузі літературної критики (2008), педагогічної премії імені Ігоря Пелипейка (2010).

Відмінник освіти України (1996).

Нагороджена ювілейними медалями «20 років Незалежності України» (2011), «20 років виходу з підпілля УГКЦ» (2010), «150 років «Просвіті» (2019).

Дипломантка Всеукраїнської програми «Золотий фонд нації» (2018), Міжнародної програми «Українці — великий європейський народ» (2018) та Всеукраїнської програми «Державні нагороди України. Кавалери та лауреати» (2019).

Указом Президента України від 6 березня 2006 року Адели Григорівні Григурок присвоєно звання «Заслужений працівник освіти України».

Джуранюк Валентина Іванівна народилася 31 травня 1948 року в с. Бабчинці Могилів-Подільського району Вінницької області.

В 1968 році закінчила відділ кераміки Косівського училища прикладного мистецтва.

Валентина Іванівна Джуранюк — відома майстриня гуцульської кераміки. Свою трудову діяльність розпочала в художньо-виробничому комбінаті Спілки художників

в м. Косові. Молодій майстрині пощастило працювати разом з відомими народними майстрами гуцульської кераміки — нащадками славних династій Цвіликів, Рощиб'юків, Тим'яків. Це було для неї великою професійною школою, яка мала значний вплив на всю її подальшу творчість.

Захоплення народним мистецтвом Гуцульщини, непереборне прагнення досконало знати всі секрети гончарного ремесла, талант художниці та наполеглива праця принесли майстрині успіхи на ниві творчості. Вже з 1970 року Джуранюк В.І. постійна учасниця обласних, республіканських виставок. А з 1975 року роботи майстрині експонуються на всіх республіканських, все-союзних та ряді міжнародних виставок декоративно-прикладного мистецтва, в музеях Коломиї, Львова, Києва, Ленінграда, Москви. За рекомендацією провідного мистецтвознавця Гуцульщини О. Соломченка та групи відомих майстрів гуцульської кераміки, Джуранюк Валентину Іванівну в 1978 році прийнято в члени Спілки художників України.

Блискуче володіючи матеріалом, технологічними знаннями, композиційними рішеннями майстриня за свою 30-річну творчу діяльність створила сотні високомистецьких творів. Це декоративні тарелі, миски, куманці, плескачі, свічники, скульптури малих форм, кахлі та панно з плиток. Доречно відзначити, що кахель є елементом складної об'ємної композиції в архітектурно-

будівельній формі печі. А плитка — окрема площина розміром 20x20 см, що розписується як самостійний твір, але одночасно може входити як складова великого по площині монументального полотна, що знаходиться в певному інтер'єрі чи екстер'єрі. Композиційне, декоративно-сюжетне вирішення розпису плитки, кахелю завжди є дуже складним і під силу лише справді талановитим майстрам. Тому і належить до знаменних в кераміці гуцулів, тому і стверджує цим велику майстерність, хист художниці Джуранюк В.І.

Характерною особливістю творчості майстрині є багатство мотивів, їх рішень, несподівані зміни комбінацій елементів, їх розташування та гра кольорової гами, що складається в основному з коричневого, зеленого, жовтого і білого кольорів. Інколи в цю традиційну гаму для традиційної гуцульської кераміки Валентина Іванівна гармонійно вкраплює синій колір. Як основу в своїх композиціях майстриня включає прадавній символ, що використовується в різних видах народного мистецтва — «дерево життя». За час своєї творчої діяльності Джуранюк В.І. взяла участь у такій кількості виставок, що годі й перерахувати, на яких за свої твори одержувала премії, дипломи, почесні грамоти, інші нагороди. Твори Валентини Іванівни Джуранюк придбані багатьма музеями України, Росії, Польщі, США, Канади. Крім такої значимої для народного мистецтва творчості, Джуранюк В.І. багато і плідно працює як наставник молодих художників, активно пропагує народне мистецтво України.

Протягом багатьох років члени Національної спілки художників України обирають Джуранюк В.І. в правління регіональної організації, де майстриня веде активну і серйозну роботу з дослідження творчості багатьох відомих митців Гуцульщини.

Незважаючи на традиційно тісні творчі контакти між косівськими майстрами, що, без сумніву, впливає на загальний стиль і творчість кожного художника, майстра зокрема, не можна не виділити яскравих рис індивідуальності майстрині Джуранюк В.І., що своїм творчим доробком прокреслює глибокий знаменитий

слід не тільки в історії гуцульського гончарного осередку, а й народного мистецтва України. Саме тому понад 15 мистецтвознавців, дослідників творчості народних майстрів висвітлили в своїх публікаціях доробок і мистецькі досягнення майстрині.

В 2002 році Указом Президента Валентині Іванівні Джураюк присвоєно почесне звання Заслужений майстер народної творчості України.

Звіздарик Василь Миколайович народився 13 серпня 1957 року в с Добровлянах Заліщицького району Тернопільської області. Після закінчення 8 класу Заліщицької середньої школи у 1973 році вступив у Івано-Франківське музичне училище ім. Д. Січинського, яке закінчив в 1977 році.

Із серпня 1977 року працював художнім керівником Будинку культури с. Поточище Городенківського району Івано-Франківської області. З листопада 1977 року по листопад 1979 року служив у армії. З грудня 1979 року працює інструктором-методистом, старшим методистом районного Будинку культури м. Косова. З вересня 1992 року по січень 1998 року працював викладачем Косівської дитячої школи мистецтв. З лютого 1998 року — художній керівник районного Народного дому м. Косова, а у березні 2000 року призначений на посаду керівника народного аматорського вокально-інструментального ансамблю «Джерела» цього ж Народного дому. За сумісництвом з 1982 року по даний час працює керівником фольклорного ансамблю «Вишиванка» Народного дому с. Черганівка.

Завдяки його таланту, енергії та наполегливості колектив досягнув значних творчих здобутків: 1982 рік — час заснування

колективу; 1989 рік — творча поїздка з театралізованою композицією «Кину кужіль» в м. Новгород (Росія); 1991 рік — виступ із театралізованою виставою «Прийшли три празники в гості» в Палаці культури «Жовтневий» (м. Київ) на вечорі вшанування відомого майстра-художника, скульптора Івана Гончара, виступ перед акторами кіностудії ім. О. Довженка.

В 1992 році колективу присвоєно почесне звання «Народний». У тому ж році цей колектив на Другому гуцульському фестивалі в м. Вижниці Чернівецької області став його лауреатом. 1995 рік — лауреат Першого Міжнародного слов'янського фольклорного фестивалю «Коляда» в м. Рівному. 1997 рік — лауреат Сьомого гуцульського фестивалю в м. Рахові Закарпатської області. В тому ж році колектив виступив у телепередачі УТ-1 «Село і люди». В 1998 році — володар Гран-прі Восьмого гуцульського фестивалю в м. Косові Івано-Франківської області. Крім того, колектив є лауреатом Всеукраїнського огляду народної творчості, учасником районних та обласних театралізованих свят.

Завдяки Василю Звіздарику творча робота фольклорного ансамблю «Вишиванка» висвітлювалась у газетах і журналах: «Культура і життя», «Вечірній Київ» (м. Київ), «Сім днів» (м. Рівне), «Галичина» (м. Івано-Франківськ), «Вісті з України» (Торонто, Канада) та інших. Керований Звіздариком В. М. народний аматорський ансамбль «Джерела» відомий далеко за межами області, ставав лауреатом багатьох міжнародних фестивалів та престижних оглядів-конкурсів, зокрема в Польщі, Румунії, Німеччині, Росії, у містах України: Луцьку, Чернівцях, Рахові, Івано-Франківську, Долині, Заліщиках, Болехові, Рожнятові.

Василь Звіздарик — автор більше 100 пісень, які давно завоювали популярність у любителів музичної та пісенної творчості і є в репертуарі Народного артиста України Богдана Шашківа, Заслуженої артистки України Алли Кобилянської. Його творчість пропагують співаки з Києва — Оксана Грицай, Олена Єрсак, Василь Касенич, артистка Чернівецької державної філар-

монії Алла Горинь, студентка вищого музичного училища імені Глієра Христина Кобильчук. Пісні Василя Миколайовича взяли до свого репертуару співаки з Прикарпаття Василь Лазарович, Степан Білик, Любов Курманська, Леся Гавриш, Євгенія Ткачук, Микола Близнюк, Романа Шаль.

Великою популярністю у глядачів користуються твори: «Заспіваймо, друзі» та «Вишита сорочка» на вірші Романа Балагурака, «Батьківська хата» на вірш Василя Гостюка, «Моя земля» на вірш Миколи Абесінова, «Вишиванка» на вірш Євгенії Лещук, «Друзі давнії» на вірш Василя Микитюка, «На березі ріки» на вірш Любові Яворської та інші.

Вже традиційними стали творчі вечори композитора і співака, які він проводить у м. Косові. З великим успіхом пройшли його творчі вечори в Івано-Франківській обласній філармонії та музично-драматичному театрі ім. І. Франка.

За багаторічну творчу працю на ниві розвитку і пропаганди вокально-хорового та музичного мистецтва В. Звіздарик у 1989 році нагороджений нагрудним знаком Міністерства культури України «За відмінну роботу». Указом Президента України в липні 2003 року йому присвоєно почесне звання «Заслужений працівник культури України». В 2005 році на світ з'явився компакт-диск пісень Василя Звіздарика у власному виконанні, і зараз вони звучать в Америці, Канаді, Чехії, Росії, по республіканському та обласному радіо.

Кива Галина Яківна народилася в 1930 році в селі Пустоварівці Сквирського району на Київщині. З дитинства глибоко сприймала красу природи та народного мистецтва, особливо вишивки. Від матері, здібної вишивальниці, вчилася виводити перші стібки на полотні. Скоро стала вишивати самостійно, виявляючи неабиякий художній хист Уже в ранній молодості мріяла стати митцем, нести людям

радість. У 1946 році Галина Кива вступила до Київського училища прикладного мистецтва. Згодом була направлена в місто Косів. Тут продовжувала навчатися в училищі прикладного мистецтва на відділі ткацтва.

У 1951 році Галина Яківна закінчила Косівське училище прикладного мистецтва і почала працювати бригадиром, а згодом заступником голови Косівської килимарської артїлі ім. Т. Шевченка. Брала активну участь у громадському житті. Виявила високі організаторські здібності і була направлена на роботу в Косівський райком комуністичної партії. В 1958 році направлена на навчання у Вищу партійну школу. Після її закінчення займала посаду секретаря Косівського райкому комуністичної партії.

З 1972 року працювала на посаді директора Косівського технікуму.

За багато років проживання на Гуцульщині добре пізнала життя і побут місцевого населення, його поетичну душу, художні скарби, захопилася красою карпатської природи. Часто буваючи в гірських селах, знайомилася з народними митцями, знаходила там сюжети для своїх композицій.

З 1969 року Галина Яківна Кива — учасниця художніх виставок. Її вишивки експонувалися на вернісажах в Косові, Коломиї, Івано-Франківську, Львові, Києві. На своїй першій персональній виставці в Коломиї Галина Яківна представила понад 50 творів вишивання і ткацтва — результат її праці протягом шести років. Переважну більшість її творів становили вишивки.

Експонувалися різноманітні предмети домашнього вжитку та одягу: рушники, наволочки, накидки, серветки, порт'єри, сорочки та ін.

У статті «Кольори гірської веселки» про виставку творів П. Я. Киви в Коломийському музеї в газеті «Прикарпатська правда» за 12 серпня 1973 року вчитель Соколівської школи, художник, різьбяр Іван Мисюк та член Спілки журналістів СРСР Григорій Підлісний писали: «У косівської вишивальниці Галини Яків-

ни Киви серце чутливе й ніжне, як у поета, по-гуцульському широка і співуча душа, а руки золоті. Так характеризує творчість майстрині більшість відвідувачів її персональної виставки, що відкрилася в одному із залів Коломийського музею народного мистецтва Гуцульщини. Заходиш сюди і наче потрапляєш на барвисте гуцульське свято. Тут зібрано в один мозаїчний букет творчий доробок з вишивки, ткання, живопису. Полонять неповторною красою рушники з ліричними назвами: «Святковий», «Гуцул», «Веселка», «Кучерики», «Гуси-лебеді», «Гуцульські мелодії». Орнаменти і справді передають настрій назв».

Більшість робіт Г. Я. Киви підтверджує, що її узори й композиції неповторні, бо народжувались у хвилини, коли автор була охоплена високим натхненням, жагучим вогником творчості. Серед тематичних робіт приковують увагу рушники «Юрію Шкрібляку — 150 років» та «Україна в сузір'ї народів-братів».

У книзі відгуків є запис Заслуженого майстра народної творчості України, члена Спілки художників Ганни Юліанівни Гера-симович — першої вчительки Г. Киви в Косівському училищі. «Горджусь тббою, вихованко. Те, що зроблено, становить вагоме, творче досягнення і помітний внесок у скарбницю народного мистецтва. Ти заявила про себе як справжній, плідний, перспективний митець. Твої вишивки — цінні перлини, що є сюрпризним дарунком для нашої молоді. Горджусь, що твої роботи не раз стояли поруч моїх на республіканських виставках». Про Г. Я. Киву, як художника, вміщені цікаві розповіді у журналі «Дніпро» (1983 рік), у книзі Г. Холопова «Іванів день», проспекті «Виставка творів Галини Яківни Киви. 1974 рік», статті «Творчий доробок майстрині» в газеті «Радянська Гуцульщина» від 19 лютого 1977 року. В 1979 році Указом Президії Верховної Ради України Галині Яківні Киві присвоєно звання «Заслужений майстер народної творчості України».

Померла Галина Яківна 14 грудня 1979 року. В смутку залишила дочку та сина. Похована на Монастирському цвинтарі в м. Косові.

Книш Іван Кирилович народився 22 січня 1916 року в селі Демидівка на Полтавщині. Після війни вступив у Львівський державний медичний інститут, який закінчив у 1950 році. Цього ж року був направлений у Косів і працював до 1980 року головним лікарем протитуберкульозного санаторію республіканського значення для юнацтва «Косів».

Автору цього видання з 1958 року протягом тривалого часу теж довелося працювати в санаторії на посаді лікаря. Під керівництвом Івана Кириловича в оздоровчому закладі були збудовані зимова їдальня, клуб, водогінна башта, проведена газифікація приміщень. При санаторії була відкрита середня школа, розширене підсобне господарство. Добре доглядався сад, діяло тепличне господарство.

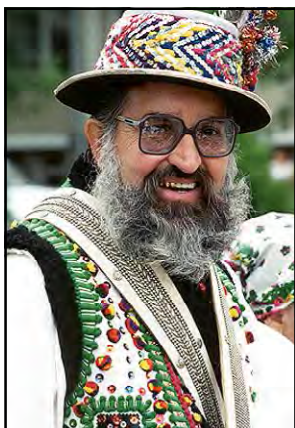
Під час приїзду міністрів охорони здоров'я та їхніх заступників їх влаштовували на нічліг в санаторій, бо відповідного готелю в Косові не було.

За заслуги в роботі 1978 року Івану Кириловичу Книшу було вперше серед лікарів району присвоєно звання «Заслужений лікар України».

Іван Кирилович Книш любив відпочивати на природі взимку.

Помер 29 червня 1980 року. Похоронений на Москалівському кладовищі.

Його мати пережила сина і померла на 102-му році життя.

Корнелюк Микола Онуфрійович народився 19 грудня 1942 року в с. Перехресному Верховинського району Івано-Франківської області. Має середню освіту. Закінчив Верховинську середню школу в 1965 році. Корнелюк Микола Онуфрійович — один із найвідоміших майстрів, художників та пропагандистів народного мистецтва Гуцульщини, що працює в оригінальному і складному виді народної творчості — створенні та виготовленні гуцульського одягу.

Народний одяг Карпат є своєрідним феноменом, частка народної душі. Щоб уявити собі всю складність виготовлення комплекту чоловічого чи жіночого одягу, весь обсяг потрібних для цього знань і фахових навичок, варто звернутися до книги Т. Ніколаєвої «Історія українського костюма», в якій наголошується, що особливою своєрідністю відзначається костюм гуцулів, в якому зберігається багато архаїчних рис, наприклад, чоловіча сорочка з характерною вишивкою на з'єднанні рукавів зі станом. Носили її на випуск, підперезуючи широким шкіряним поясом-чересом з металевими прикрасами та орнаментальним тисненням. Штани шилися з білого полотна, кольорового сукна (крашенці) або білого сукна (гачі). Найвідоміші елементи костюма гуцулів — кептар і сардак. Зверху одягалася прямоспинна довга манта з пелериною. Плечевий та верхній одяг густо оздоблюється вишивкою, аплікацією. З головних уборів поширена облямована хутром шапка і хутряна вушанка, капелюх (крисаня). Характерним взуттям були постолі, що вдягалися на капці. Не розлучались гуцули зі шкіряною, прикрашеною тисненням та мідними бляшками тобівкою, порохівницею та топірцем. Жінки прикрашали себе браслетами і намистом, в яке іноді вплітали мідні гудзики.

І ось весь цей комплект одягу може виготовити, без сумніву,

талановитий майстер М. Корнелюк, що досконало володіє технікою виконання в багатьох видах народного мистецтва Гуцульщини. Завдяки особистій творчій діяльності майстра, праці цілої родини Корнелюків в царині народного мистецтва гуцулів, вдалося значною мірою зберегти традиції одягу та показати нескінченну багатогранність використання набутих в цій галузі знань, досвіду в сучасному декоративно-прикладному мистецтві.

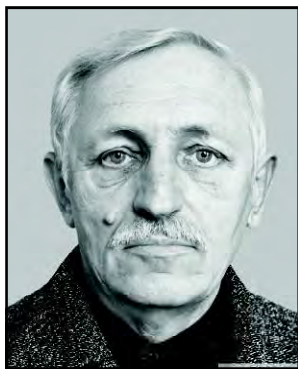
З 1985 року Корнелюк М.О. постійний учасник обласних, республіканських, міжнародних виставок. З цього часу він взяв участь у 25 різних вернісажах в Україні та за кордоном. Персональні виставки художника організовувалися в містах Косові, Івано-Франківську, Львові, Києві, Москві, Петербурзі. Його твори знаходяться в музеях України, Канади, Росії та у приватних колекціях більше 15 країн світу.

Корнелюк М.О. виготовив високохудожні костюми для ряду відомих професійних хорових, вокально-естрадных, хореографічних колективів, окремих артистів, які гідно репрезентують своїм талантом і витворами майстра українську культуру і мистецтво. Завдяки невтомній праці Корнелюка М.О., як майстра, як збирача зразків виробів народного мистецтва гуцулів, було засновано приватний музей родини Корнелюків, який не має аналогів на Україні. Це не просто музей творів родини Корнелюків та народних майстрів Гуцульщини, а це діючий музей-майстерня. Тут можна ознайомитися не лише з мистецтвом та культурою гуцулів, побутом та звичаями, але й одночасно побачити весь процес виготовлення виробів різних видів народного мистецтва. Недаремно цей музей вже відвідали тисячі українців та громадян з інших країн світу. Тому приватний музей родини Корнелюків, творчий доробок майстра є невід'ємною й дорогоцінною частиною Гуцульщини. Завдяки багатству експонатів музею, знанням та досвіду майстра сотні молодих художників збагатились знаннями, навиками роботи в такому великому за обсягом виді мистецтва, як народне мистецтво. Про

унікальність цього музею, феномен митця неодноразово писали статті, книги понад двадцять мистецтвознавців та дослідників народного мистецтва гуцулів.

Декілька разів музей відвідав Президент України Віктор Ющенко. В книзі відгуків Віктор Андрійович написав: «Глибоко вражений цим куточком Гуцульщини, України. Вражений Вашим духом гуманізму, турботою про майбутнє України, родини і людини. Завдячую за глибоку християнську мораль. Щиро. В. Ющенко. 21.07.1997 р. P.S. Хай щастить Вам».

В 2004 році Указом Президента Миколі Онуфрійовичу Корнелюку присвоєно почесне звання «Заслужений майстер народної творчості України».

Кочержук Іван Степанович народився 4 грудня 1953 року в м. Надвірна Івано-Франківської області.

В 1976 році закінчив Косівський технікум народних художніх промислів. Працював на комсомольській та профспілковій роботах. В 1987 році закінчив Вищу школу профспілкового руху ім. Шверніка в Москві. З 1989 року працював різьбярем у Косівському художньо-му виробничому комбінаті. Член Національної Спілки художників України з 1992 року. З 1994 року — голова Косівської регіональної організації НСХУ, створеної в 1990 році.

В 1999 році Указом Президента України йому присвоєно почесне звання Заслужений художник України.

Магун Михайло Васильович народився 8 жовтня 1934 року в селищі Єзупіль Галицького району Івано-Франківської області. Батьки займалися сільським господарством. В 1941 році вступив до першого класу Єзупільської середньої школи, яку закінчив у 1952 році. Після закінчення середньої школи був зарахований на посаду вчителя української мови та літератури цієї ж школи, де працював до липня 1953 року, а потім вступив на історико-філологічний факультет Станіславського (тепер Івано-Франківського) державного педагогічного інституту ім. В. Стефаніка. Під час навчання в інституті займався громадською роботою: був членом студентського профкому інституту та редактором інститутської студентської газети. Після закінчення інституту був направлений на роботу в Косівський район. З 1958 по 1961 рік працював завучем Вербовецької восьмирічної школи. В 1961 році за розпорядженням облвню був переведений в Споднянську санаторну школу-інтернат на посаду заступника директора з навчально-виховної роботи. В 1965 році наказом обласного відділу народної освіти переведений на посаду директора Косівської школи-інтернату і на цій посаді працює вже 42 роки.

Займався громадською роботою. Був пропагандистом системи політичної освіти, керівником районного методичного об'єднання вчителів історії, головою районної федерації футболу. Суддя республіканської категорії з футболу. Залучався до обслуговування футбольних матчів республіканського рівня. Неодноразово обирався депутатом Косівської міської ради. З 1982 до 1987 року був членом виконкому Косівської міської ради.

В 1993 році на базі школи-інтернату створено гімназію-інтернат. На базі школи проводилися семінари обласного та всеукраїнського значення.

Магун М.В. є керівником редакційної групи літературно-ху-

дожнього, науково-популярного та інформаційного альманаху «Храм знань». Про цей альманах Заслужений працівник освіти України Ігор Пелипейко писав: «Альманах — це своєрідний звіт педагогів та гімназистів про зроблене ними впродовж останніх років. Приурочується він до десятиріччя першої в історії Косівщини української державної гімназії. Видання адресується, звичайно ж, насамперед учням та випускникам гімназії, їхнім батькам, а також педагогам. Це своєрідна пам'ятка, дорога всім, хто причетний до діяльності цього навчального закладу. Але книжка цікава і для вчителів інших шкіл, які мають можливість скористатися досвідом своїх колег».

В 2007 році виповнилося 14 років з часу, коли Косівська школа-інтернат була реорганізована в навчальний заклад нового типу — інтернат-гімназію. Приступаючи до роботи в реформованому навчально-виховному закладі, педагогічний колектив перед собою поставив завдання створити у ньому такі умови, де б кожній дитині було комфортно, затишно, де кожен учень відчував би себе потрібним суспільству, отримав всебічну освіту, максимально розвинув свої творчі здібності.

У ході виконання цього непростого завдання в єдиний колектив злились фактично три: педагогічний, учнівський і батьківський. У добре налагодженій взаємодії вони створили одну велику і дружню сім'ю з чітко окресленими завданнями і кінцевою метою — сформувати особистість, навчити і виховати людину, яка була б конкурентноспроможною на ринку праці в умовах ринкової економіки.

Творчий педагогічний колектив спрямував свої зусилля на докорінну перебудову школи старого, радянського типу в новий, цілком сучасний освітній заклад — гімназію-інтернат. І для цього були необхідні відповідні передумови. Перш за все — дружний, ініціативний колектив із своїми педагогічними напрацюваннями з методики поглибленого вивчення окремих предметів. В гімназії склалась розгалужена система методичної роботи, створена належна навчально-матеріальна і виробнича

база, добре налагоджена система конкурсного відбору учнів до гімназійних класів.

Протягом останніх років колектив напружено працював у режимі переходу від звичайної школи до гімназії-інтернату, перебуваючи у постійному пошуку нових ідей, застосування новітніх педагогічних технологій, оновлення форми і змісту освіти. Саме завдяки цим зусиллям і стала можливою ліцензія МОН України, управління освіти ОДА на роботу школи-інтернату-гімназії.

Нині гімназія-інтернат забезпечує учням можливість розвинути їх здібності, закладені природою, давати їм фундаментальну підготовку з базових навчальних дисциплін. Тут учні мають можливість отримати основи економічних знань, займатися науково-дослідницькою роботою, підвищувати свій інтелектуальний рівень, вивчаючи і нетрадиційні предмети: культуру мовлення, історію світової культури, етику, психологію, історію Гуцульщини та її розмаїтого, неповторного мистецтва.

В гімназії створені сприятливі умови для самовизначення кожної особистості у виборі професії, а частково — й оволодіння її азами, учні широко залучаються до науково-дослідницької роботи, зокрема — з історії, географії, літератури, біології, екології, до участі в роботі МАН, у предметних олімпіадах, оглядах, конкурсах тощо. Основна робота з організації навчально-виховного процесу з орієнтацією на потреби і задатки учнів зосереджена на предметних кафедрах: гуманітарних дисциплін; природничо-математичного циклу (математика, фізика, інформатика, біологія, хімія, екологія); іноземних мов; естетичного циклу (музика, образотворче мистецтво, різьба по дереву, вишивка, хореографія); вчителів і вихователів початкових класів; кураторів 1-7 класів.

Сприяє самовизначенню учнів у майбутній професії науково-дослідницька робота з історії, географії, біології та екології.

Вихованці гімназії щороку стають призерами конкурсів МАН на різних етапах їх проведення. Так з 26 переможців 2-го етапу

учнівських олімпіад у районі в 2000 році ними були 18 наших гімназистів, у 2001 — 16, у 2002 — 18, у 2003 — 28.

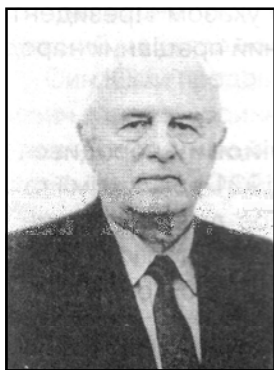
За останні чотири роки гімназія дала 128 призерів районних і 58 учасників обласних олімпіад: 8 стали їх призерами, одна учениця — призер всеукраїнської олімпіади, двоє учнів — учасники і призери Всеукраїнського конкурсу-захисту наукових робіт МАН. Вся пошукова і дослідницька робота зосереджена у шкільному науковому товаристві «Інтелект».

Належна увага в гімназії приділяється гуртковій роботі. Саме через участь у 18-ти гуртках учні мають можливість повною мірою проявити свої задатки й обдарування. В позаурочний час у гімназії працюють студії літературна, театральна, народних танців та хорового співу, гуртки художніх промислів та декоративно-прикладного мистецтва (вишивка, різьба по дереву, ткацтво, ліжникарство і писанкарство).

Косівська гімназія є базовою школою Прикарпатського університету, окремих факультетів Чернівецького університету, обласного інституту післядипломної освіти, Львівської художньої академії. За період існування гімназії з її стін випущено 182 учні. З них 124 стали студентами 19-ти вищих навчальних закладів України, ще 32 випускники здобувають освіту у вузах 1-М рівнів акредитації.

Педагогічний колектив протягом усіх років працює над впровадженням у практику сучасних інноваційних технологій і послідовно здійснює свою мету — організувати навчально-виховний процес у комплексі так, щоб створити оптимальні можливості для творчого розвитку кожної дитини, забезпечити кожній дитячій особистості необмежений простір для саморозвитку, самовираження і самореалізації, сформуванню власний погляд на себе і на суспільство в цілому, орієнтуючись на загальнолюдські цінності.

Указом Президента України від 1 жовтня 1999 року № 2092 Михайлу Васильовичу Магуну присвоєно звання „Заслужений вчитель України».

Матійчак Ярослав Васильович народився 5 травня 1934 року в м. Косові в сім'ї робітників. У 1952 році закінчив Косівську середню школу і вступив на фізико-математичний факультет Чернівецького державного університету ім. Ю. Федьковича. Після закінчення університету в 1957 році був направлений на роботу в с. Мусорівку Заставнівського району Чернівецької області. Попрацювавши вчителем один рік, переведений на посаду інспектора Застав-

нівського районного відділу освіти.

3 серпня 1959 року переведений на посаду завуча Заставнівської середньої школи. На цій посаді попрацював 2 роки. В серпні 1961 року призначений директором Віжнянської середньої школи, де працював до серпня 1967 року, і був переведений на посаду директора Заставнівської середньої школи. На цій посаді пропрацював одинадцять років.

В 1978 році переїхав на Косівщину і влаштувався на роботу в районний відділ народної освіти інспектором.

В 1981 році переведений на посаду директора Косівської середньої школи №2. Працюючи директором, відкрив перший в районі льодовий каток для хокеїстів. В 1983 році призначений завідувачем Косівського районного відділу освіти. На цій посаді перебував 11 років. В 1994 році призначений першим заступником голови Косівської районної державної адміністрації. У 1997 році у зв'язку з хворобою вийшов на пенсію.

За час роботи завідувача районним відділом освіти сприяв будівництву шкіл у селах Розтоки, Середній Березів, Нижній Березів, Хімчин, Рожнів, Снідавка, Великий Рожин, Космач (Баніська), Старі Кути та Шешори. Останні дві — школи-садки.

При його активній участі проведена реконструкція і добудова шкіл в селах Слобідка, Брустури, Акрешори, Баня Березів, Люча, Микитинці, Яворів (Безулька).

За успіхи в роботі в 1977 році нагороджений значком «Відмінник народної освіти». В 1993 році указом Президента України йому присвоєно звання «Заслужений працівник народної освіти України».

Павлик Іван Юрійович народився в м. Косові 27 лютого 1921 року в сім'ї столяра. В сім'ї було троє дітей. Закінчив 7 класів в м. Косові. Столярства і токарства навчився від батька. Різьбу опановував самостійно. В 1946 році почав працювати в артілі «Гуцульщина» різьбярем.

Разом із групою майстрів робив меблі Сталіну у Кремль. В цю групу входили столярі Гавриш Микола, Павлик Михайло та різьбярі Гавриш Володимир, Гавриш Дмитро, Балагурак Іван, Матійчак Микола та Павлик Іван. Після закінчення цієї роботи Москва нагородила кожного з майстрів відрізом на костюм, а декому дали орден. Івана Юрійовича нагородили орденом «Знак Пошани» в 1966 році.

На початку п'ятдесятих років викладав різьбу в Косівському художньому училищі. Через конфлікт з дирекцією училища повернувся у виробничо-художнє об'єднання «Гуцульщина», де працював у творчій групі. Пізніше працював творчо вдома. Виготовив люльку для Президента Франції Де-Голля та намисто для Прем'єр-міністра Англії Маргарет Тетчер. В 70-х роках ХХ століття разом із сином Юрієм зробили світильник-павук для Косівської церкви Івана Хрестителя. У 80-х роках І.Ю. Павлик зробив макет львівської церкви Святого Юра.

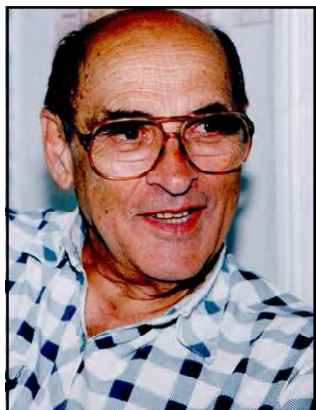
В 1980 році через зсув ґрунту в аварійному стані став його житловий будинок. Прийшлося другий раз в житті будувати новий будинок. В новому будинку Іван Юрійович відкрив музей, в якому є понад 70 робіт, з них понад 20 тарелів. На одному з

тарелів є написи: «Змагайтеся, народи, не вогнем, обманом і війною, а правдою, працею і наукою»; «Бачив, читав і чув я про гарні краї, а все ж найгарніші мистецькі Карпати мої»; «В мистця коротке життя, зате мистецтво вічне».

За плідну і творчу працю йому було присвоєно звання «Заслужений майстер народної творчості України».

Син Юрій продовжує творчість батька. Помираючи, Іван Юрійович заповів родинний музей своєму внукові Іванові Юрійовичу Павлику після того, як побачив, що його внук має добрі здібності до різьби. Син Юрій дав клятву, що доки буде жити, зберігатиме речі у музеї.

Помер Іван Павлик 29 серпня 1997 року на 77 році життя.

Пелипейко Ігор Аполлонович народився 1 серпня 1928 року в с. Дмитровичі Берестейського повіту (тоді Польща, тепер Білорусія, хоч цей край населяють українці-поліщуки). Його батько, Аполлон Пелипейко, походив з українських дворян. Мати Катерина походила з селян. Аполлон Пелипейко дослужився в роки Першої світової війни до генеральського чину. У 1920 році разом з армією УНР перейшов до Польщі, де був інтернований в таборі

для петлюрівців у м. Ченстохові. Матері вдалося нелегально перейти радянсько-польський кордон у 1921 році з малолітніми дітьми Борисом (6 років) та Віталієм (1 рік). Після звільнення з табору родина деякий час мешкала в Ченстохові. Тут у 1922 році народилася дочка Ольга. Потім було м. Бяла Подляська, де народилася дочка Галина (1925 р.), а через деякий час сім'я переселилася у село Дмитровичі, де батько спочатку відкрив крамницю, а згодом заснував і очолив «Касу Стефчака» — се-

лянську касу взаємодопомоги. Тут народилися сини Ігор (1928 р.) та Володимир (1931 р.).

З 1938 року родина мешкала в Косові. Трагічна доля старших братів Ігоря — Бориса і Віталія. Перший, моряк, що служив на голландському риболовному кораблі, пропав безвісти на початку Другої світової війни; другого призвали на весні 1941 року до Червоної Армії — і з того часу про нього нічого не було чути.

На весні 1944 року війна докотилася до Косова. Людей, яких угорці вигнали з Косова в гори, на початку літа 1944 року німці почали вербувати на збирання врожаю до Словаччини. Батько Ігоря записався, бо не було іншого виходу. Будинок в Косові згорів. Сім'я евакуювалася спочатку в Соколівку, потім у Яворів та Жаб'є (тепер Верховина). Евакуювані жили в холоді та голоді. То ж як було не зрадіти можливості потрапити у словацьке село, де обіцяли головне — харчування. Після довгої подорожі в залізничному ешелоні (Ворохта — Чоп — Будапешт — Відень — Братислава — Чадца — Зволєн) з численними тривалими зупинками їх привезли в Оремлаз. Декілька місяців перед тим у Жаб'ї загубилися сестри Люся та Галя.

Одного дня оголосили, що всі чоловіки від 16 до 50 років повинні з'явитися на площу в центрі табору. Пішов й Ігор, тому що 1 серпня йому виповнилося 16 років. Перед чоловіками виступив офіцер Асмолов, який розповів про повстання, що почалося, про радянських партизанів і закликав усіх чоловіків вступати до партизанських загонів, щоб боротися з фашистами. Ігор дав згоду піти в партизани. Посадили охочих у машини, не давши навіть попрощатися з рідними. Батько, мати і молодший брат не знали, де він.

Партизан обмундирували в словацькі однострої, видали зброю. Ігоря призначили другим номером до ручного кулемета типу «Шкода». У Дєтві багато часу приділялося військовому навчанню. Разом із Пелипейком у загоні Величка був Павло Балагурак з Косова, а в сусідньому загоні Єгорова — косів'я-

нин Григорій Кіящук. Під час тривалих боїв партизанські загони були розбиті. Ігор потрапив у полон до німців. Довелося пережити холод, голод, тортури і приниження. Не раз йому дивилася смерть у вічі. Табір Брук був величезний, в ньому було 20-30 тисяч в'язнів. З Бруку частину в'язнів перевезли в Лукенгу.

5 травня 1945 року табір звільнили американці. Ігор Пелипейко вирішив повернутися на Батьківщину. До Косова добрався ледве живий від голоду. Притулок одержав у родині шкільного товариша Володимира Тутуруша. Його мати підтримувала харчами, поки він не влаштувався на роботу у їдальню. Незабаром до Косова повернулася вся родина — батько, мати, сестри Люся і Галя, брат Володимир, які теж були в Австрії на роботі в місті Гільфснематен на паперовій фабриці.

В 1947 році Ігор закінчив середню школу в м. Косові і вступив на філологічний факультет Чернівецького університету. Після його закінчення працював учителем на Волині та в Косові. Тривалий час працював методистом у районному відділі народної освіти.

Ігор Пелипейко мав нахил до науки. Для того, щоб займатися науковою роботою, потрібний був дозвіл райкому партії. Коли він звернувся в райком партії, перший секретар направив його в КДБ. Пелипейко весь час вважався підозрілим і ще в 70-х роках начальник КДБ вимагав зізнатися, ким він засланий в СРСР — американцями чи Аденауером.

Тільки через 20 років після завершення війни Пелипейка визнали її учасником. Тодішній начальник райвідділу КДБ Пономарьов казав, що повернутися в СРСР міг «тільки шпигун або дурак». Якщо б Ігор Аполлонович жив у цивілізованій державі, то, напевно, мав би звання професора чи академіка.

Перші кроки відновлення громадського життя в Косові намітилися навесні 1989 року. Поет Богдан Радиш, який повернувся з Установчого з'їзду Товариства української мови ім. Тараса Шевченка в Києві, заснував осередок ТУМ в училищі прикладного мистецтва. Членами Товариства стали 27 викладачів

та студентів.

12 травня 1989 року з ініціативи Ігоря Пелипейка відбулися організаційні збори районного об'єднання ТУМ. Всі 62 представники із сорока населених пунктів та організацій проголосували за створення об'єднання, якому дали назву «Рідне слово». Головою обрали І. Пелипейка. У серпні його замінив Богдан Радиш, бо Пелипейко став делегатом Установчого з'їзду Руху. 9 січня 1990 року в місті Косові було створено осередок Руху.

У травні 1989 року в Косові створений чоловічий хор «Гомін», який першим у районі заспівав гімн «Ще не вмерла Україна». Учасником цього хору був Ігор Пелипейко.

На виборах, що відбулися 18 березня 1990 року, Ігоря Пелипейка обрано депутатом обласної ради.

В 1992 році з травня по грудень він працював заступником голови районної державної адміністрації з гуманітарних питань.

З часу проголошення самостійної України Ігор Пелипейко інтенсивно працює. З його ініціативи створюється видавництво «Писаний Камінь».

У 1993 році Указом Президента України йому присвоєно звання «Заслужений працівник народної освіти України». З'являються його статті і книги, виходить у світ журнал «Гуцульська школа».

Член Гуцульського Дослідного Інституту в Чикаго. Член редколегії «Історії Гуцульщини» в 6-ти томах. З 2002 року — член науково-технічної ради Національного природного парку «Гуцульщина». З 2004 року — член Наукового Товариства ім. Т. Шевченка. Лауреат обласної премії ім. Марійки Підгірянки (1998 р.), районної премії ім. А. Тарнавського (1993 р.), з 2004 року — президентський стипендіат. Нагороджений десятьма медалями за участь в бойових діях та медаллю А. Макаренка, орденами Вітчизняними війни II ступеня і «За мужність», медаллю Словацької Республіки.

Підтримку йому надавала дружина Парасковія Василівна, яка працювала вихователем та вчителем в дитячому будинку

та школі-інтернаті. Відмінник народної освіти України.

Сестра Ольга працювала в аптеці, а після повернення з ув'язнення — медсестрою в дитячій лікарні м. Тернополя. Померла в 1979 році. Сестра Галина працювала в банківській системі, тепер — пенсіонер. Брат Володимир — доктор кібернетичних наук, лауреат Державної премії Латвії, працює в Академії наук цієї країни.

В 2005 році Ігор Пелипейко видав «Бібліографічний покажчик». Згідно нього, ним видано 13 книжок. Серед них:

Косів — Верховина. Путівник. — Ужгород: Карпати, 1972. — 48 с. + 32 с. іл.

Вивчення ліричних творів у 8-10 класах: Посібник для вчителів. — К.: Радянська школа», 1982. — 142 с.

Косов. Путеводитель. — Ужгород: Карпати, 1983. — 144 с. (іл. І. Дацюка).

Населені пункти Косівщини. Довідник. — Косів: Писаний Камінь, 1995.— 122 с.

Плай. Книга для читання про Гуцульщину. — Косів: Писаний Камінь, 1996.-416 с.

Гуцульщина в літературі: Довідник. — Косів: Писаний Камінь, 1997. — 122 с.

Пам'ятки природи Косівщини. — Косів: Писаний Камінь, 1998. — 96 с.

Мій рідний край: природа, господарство, населення Гуцульщини. Навчальний посібник. — Косів: Писаний Камінь, 1998. — 112 с.

Флояра: Хрестоматія з гуцульського фольклору. — Косів: Писаний Камінь, 1999. — 222 с.

Орієнтовна програма з гуцульщинознавства для загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та вищих навчальних закладів. — Косів: Писаний Камінь, 1999. — 35 с.

Косів: Люди і долі. Краєзнавчий довідник. — Косів: Писаний Камінь, 2001. — 320 с. + 48 с. іл.

Дослідники та краєзнавці Гуцульщини: Довідник. — Косів:

Писаний Камінь, 2002. - 280 с. (У співавторстві з П. Арсеничем).

Містечко над Рибницею: Книжка про Косів. — Косів: Писаний Камінь, 2004. — 572 с. + 32 с. кол.іл.

Крім перерахованих видань, він написав 21 передмову і післямову до книжок, 38 матеріалів у колективних монографіях, збірниках, альманахах, 52 статті у журналах, 98 статей у газетах, крім районних, та 166 публікацій в районних часописах. Публікації та висловлювання про діяльність Ігоря Пелипейка друкувалися відомими вченими і краєзнавцями в 29 газетах та журналах.

В лютому 2004 року Ігор Пелипейко тяжко захворів. Не звертаючи уваги на важку хворобу, продовжував інтенсивно працювати. Підготував до друку книгу «О гарний ти, краю». Твори Івана Франка про Гуцульщину з чорно-білими та кольоровими світлинами «Шляхами Івана Яковича Франка по Гуцульщині». Ця книжка вийшла до 150-річчя від дня народження Великого Каменяра, але автор вже її не побачив.

В ніч з 27 на 28 червня 2006 року Ігор Аполлонович Пелипейко помер. 28 червня на панахиді чоловічий хор виконав «Отче наш». 29 червня відбувся похорон. На похороні виступив поет Богдан Радиш. Похоронений Ігор Пелипейко на польському цвинтарі. Похорон провів римо-католицький священник. До дня похорону газета «Криця» випустила сторінку «Косівщина сумує», присвячену І. Пелипейку. На дев'ятий день на могилі Пелипейка відбулася панахида, яку разом відправили греко-католицький, православний та римо-католицький священники. Слово про Пелипейка виголосив заступник голови райдержадміністрації Микола Васкул.

Походжук Василь Григорович народився 20 липня 1928 року в с. Космач Косівського району. Після закінчення Космацької восьмирічної школи продовжив навчання в Яблунівській середній школі, яку закінчив у 1948 році. Був однокласником відомого поета і громадського діяча Дмитра Павличка. Походить з національно свідомої родини, батько був надрайонним провідником ОУН (загинув під час фронтових подій у 1944 році).

Василь Григорович мав зв'язки з підпіллям УПА. В 1949-1954 роках перебував в ув'язненні (Дніпропетровськ, Полтава, Нецький національний округ та ін.).

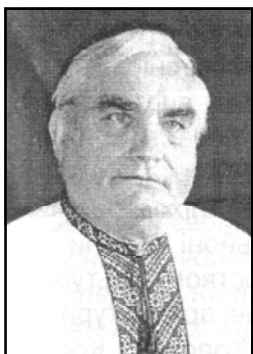
Після повернення із заслання закінчив Коломийське медичне училище. Працював завідувачем фельдшерсько-акушерського пункту на Коломийщині, дописував до місцевих газет. З 1965 року перейшов на журналістську роботу (Коломия, Сокиряни).

У 1971 році закінчив факультет журналістики Львівського державного університету ім. І. Франка. З січня 1982 року по 1995 рік працював у редакції косівської районної газети «Радянська Гуцульщина», згодом «Гуцульський край» на посаді завідувача відділу сільського господарства, потім — відділу національного відродження і економіки. З 1996 року — власний кореспондент обласної газети «ГаличинаУ у Коломийському районі.

З 1989 року почав брати активну участь у подіях національного відродження (віча, пікетування, виступи у пресі). У 1991 році створив Косівську міську, а згодом районну організацію Демократичної партії України. Брав активну участь у виборчих кампаніях 1990, 1994 та 1998 років.

З його ініціативи очолювана ним Косівська районна організація Демократичної партії України взяла під свою опіку круглих сиріт Миколку, Михайлика, Сергійка і Лідію Бабчуків з села Хімчина. Забезпечувала їх продуктами харчування, одягом, взуттям, допомагала в добудові хати, підведенні до будинку газу.

Указом Президента України йому присвоєно почесне звання «Заслужений журналіст України».

Рйопка Іван Васильович народився 14 липня 1944 року в селянській родині в селі Висік Горішній Сяніцького повіту Краківського воєводства (тепер Польща).

Батько Рйопка Василь Антонович 1913 року народження, інвалід Великої Вітчизняної війни. Мати Рйопка Фенна Михайлівна 1920 року народження, працювала в колгоспі.

В 1946 році всю сім'ю батьків з трьома маленькими дітьми насильно переселили під час сумнозвісної операції «Вісла» у село Заставці Монастириського району Тернопільської області.

Іван Васильович Рйопка з 1951 року вчився в Заставецькій початковій школі, потім — у семирічній школі сусіднього села Швейків за три кілометри від дому. Середню школу (10 класів) закінчив у 1961 році у селі Голгочі сусіднього Підгаєцького району (5 кілометрів від села Заставці). Дитинство було дуже важке — у буквальному розумінні босоноге.

Після закінчення школи працював обліковцем на колгоспній фермі. У 1963 році був призваний на дійсну військову службу у ряди військово-морського флоту СРСР, в яких прослужив 4 роки і 2 місяці. Служив на Балтійському морі — спочатку у місті Лієпая (Латвія) в радіотехнічному військовому закладі, а потім — на кораблі у Кронштадтській військовій базі (місця дислокації Кронштадт, Ленінград, Таллін).

Після служби в армії у 1967 році деякий час працював завідувачим бібліотекою у селі Заставці, а в 1968 році вступив на відділ художньої кераміки Косівського училища прикладного мистецтва, яке закінчив з відзнакою у 1972 році і був направлений на постійну роботу у Косівський художньо-виробничий комбінат Художнього фонду УРСР.

З 1976 року працював майстром керамічного цеху, обирався головою місцевого комітету профспілки комбінату, а також

народним засідателем Косівського районного суду.

Свою активну творчу діяльність розпочав у 1972 році. Став учасником багатьох мистецьких районних, зональних, обласних і всесоюзних виставок. Зокрема, творчі роботи майстра експонувалися на персональних і колективних вернісажах у м. Києві на ВДНГ УРСР в 1983 році (персональна виставка подружжя Івана та Марії Рйопків), а також в інших престижних виставочних залах Києва, Львова, Івано-Франківська, Коломиї, Запоріжжя, Новгород (Росія). В 2004 році з успіхом пройшла персональна виставка у виставковому павільйоні України.

Багато робіт майстра закуплено Міністерством культури та мистецтв України, Державним музеєм народної архітектури і побуту України в Пирогово, а також музеями Коломиї і Косова.

Створив безліч нових зразків керамічних виробів для серійного виробництва у Косівському художньо-виробничому комбінаті. Постійний учасник культурно-мистецьких свят і міжнародних Гуцульських фестивалів у містах Косові, Коломиї, Надвірній, Верховині, Яремчі, Рахові, Путилі.

Працює в традиції керамічного мистецтва Гуцульщини, вдало поєднуючи декоративний розпис з формою виробів. Працює в різних жанрах: декоративні тарілки та пласти різних розмірів, вази, сервізи, скульптурки малих форм тощо. Використовує сюжетні композиції у поєднанні з рослинними орнаментами, анімалістикою.

Іван Васильович Рйопка член Національної Спілки художників СРСР, а потім України з 1978 року, член Спілки майстрів народного мистецтва України з 2002 року.

Заслужений майстер народної творчості України з 2006 року.

З 1987 року по 1991 рік був членом республіканської ради декоративно-прикладного мистецтва в Художньому фонді УРСР Обирався делегатом установчого з'їзду національної Спілки майстрів народного мистецтва України в 1990 році, а також — третього з'їзду Спілки у 2004 році.

Творча діяльність неодноразово висвітлювалася журна-

лами і газетами. Слід відзначити, що подружжя Рйопків Іван та Марія весь час працювали у постійній співпраці. Можна сказати, що вони знайшли і поєднали себе у своїй творчості. Одружилися в 1972 році. Виростили і виховали двох дітей — Лесю і Тараса, прищепили їм любов до України і українського мистецтва. Вони обоє закінчили Косівський мистецький заклад, а потім Львівську академію мистецтв. Син і дочка працюють за здобутим фахом: Леся — у Львові головним дизайнером народних костюмів в одній з престижних фірм, а Тарас — в одній з Лондонських фірм по виготовленню меблів.

Тепер Рйопка Іван на пенсії, але продовжує активно і плідно працювати у своїй домашній майстерні.

Основні публікації про Рйопку Івана:

Галерея «Жовтня», журнал «Жовтень», 1982 р., №2.

Іван Мисюк. Політ за двох. Журнал «Народне мистецтво», 2005 р., №3-4 (31-32), с. 18-19.

Соломченко Олексій Григорович народився 6 червня 1920 року в багатодітній селянській родині коваля в с. Казимирівці (нині Горохове) Кагарлицького району Київської області.

У 1936 році, після закінчення на «відмінно» неповної середньої школи, вступив до Одеського державного художнього училища. Художню освіту здобував наполегливим навчанням. Брав участь у Другій світовій війні. В одному з боїв під Брестом отримав тяжке поранення і контузію. Після закінчення війни молодого художника направили на роботу в місто Косів. З 1945 до 1962 року був директором Косівського училища прикладного мистецтва.

Усвідомлюючи складність ситуації, очевидну шкідливість і загрозу адміністративно-тоталітарної системи в духовному роз-

витуку нації, він, як міг, старався зберегти від руйнування пам'ятки сакральної культури, всіляко підтримував і розвивав народне мистецтво, освіту. Завдяки йому було врятовано від знищення класичний взірець іконостасу та різьблення по дереву іконостас Москалівської церкви Святого Василя в місті Косові.

Ґрунтовно вивчаючи фольклор та етнографію Гуцульщини, визначав окремі мистецькі школи, вбачаючи в них яскраві локальні особливості. В 1959 році з'явилась його перша книга «Гуцульське народне мистецтво та його майстри». Наслідком велетенської наукової роботи на користь культури стало і видання монографічного дослідження «Народні таланти Прикарпаття» (1969 р.).

За час піввікової науково-пошукової і педагогічної діяльності Олексій Григорович опублікував понад 900 наукових праць, серед яких є ряд унікальних монографічних досліджень, брошури, статті, навчальні програми для Косівського, Вижницького та Ужгородського училищ прикладного мистецтва. Його талант мистецтвознавця розкрився на сторінках журналів «Україна», «Образотворче мистецтво», «Наука і суспільство», а також в зарубіжних — «Життя і слово», «Ми і світ» (Торонто, Канада), де друкувалися його відомі праці «Орнамент писанок Прикарпаття» (1966), «Гуцульська різьба» (1969), «Край народних умільців» (1970) та багато інших.

В 1960-1980 роках з'явилися його публікації «Глиняні книги» (Жовтень, №2, 1969), «Юрій Шкрібляк» (Народна творчість та етнографія, №5, 1984), «Молодість давнього мистецтва Прикарпаття» та інші.

Вагомим внеском косівського мистецтвознавця є його складання словника-довідника про митців гуцульського краю, який нараховує понад тисячу імен. Ряд його статей-довідок були опубліковані в кількох випусках журналу «Жовтень» у 1971 році, а також подані до видавництва для української енциклопедії.

Найголовнішим і винятково важливим творчим здобутком О. Соломченка є багатоілюстрована книга-альбом «Українські

писанки Карпат». Велика заслуга його у справі підготовки і виховання нових митців в галузі декоративно-прикладного мистецтва. Більше 50 колишніх його учнів стали членами Національної Спілки художників України, багатьом присвоєно звання, мистецькі та літературні премії.

Невід'ємну цінність з науковими інтересами Олексія Григоровича становила його музейна діяльність. Він був фундатором унікальної збірки гуцульського мистецтва, на базі якої було створено музей при Косівському училищі прикладного мистецтва (тепер Косівський державний інститут декоративного та прикладного мистецтва Львівської академії мистецтв). Завідувачем цього музею протягом 15 років був О. Соломченко. Музей виріс у потужний центр навчальної і науково-дослідницької діяльності інституту. Музейна збірка нараховує понад три тисячі експонатів. Зокрема тут експонуються твори родини Шкрібляків, Корпанюків, Марка Мегединюка, Василя Девдюка, Івана Баранюка, Миколи Тимківа, Василя Кабина, кераміків Олексі Бахметюка, Петра Кошака, династії Баранюків, Павлини Цвілик, майстрів ткацтва і вишивки Ольги Горбової, Ганни Герасимович, Ганни Василяшук, Параски Борук, майстрів художньої обробки шкіри Миколи Вінтоняка, Федора Тонюка, Романа Стринадюка, мосяжників Дутчаків та багатьох інших.

Музей популяризує гуцульське мистецтво для широкої аудиторії громадськості міста, району, області, України і численних зарубіжних гостей. Його добре знає і шанує мистецький світ.

Газета «Гуцульський край» 3 червня 2000 р. № 24.

«Олексій Соломченко з 1964 року був членом Спілки художників України, а з 1998 року членом Спілки народних майстрів України. В 1996 році Указом Президента України йому присвоєно почесне звання «Заслужений працівник культури України». В 1993 році він став першим лауреатом районної премії імені Юрія Шкрібляка.

Мистецтво обрали своєю професією його сини: Віталій (1944 р.н.) закінчив Львівський інститут декоративно-прикладного

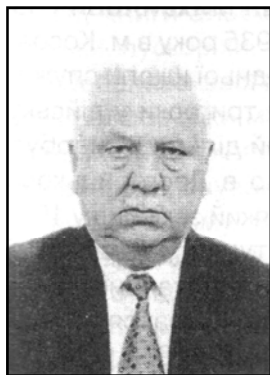
мистецтва, Ігор та Олег (1949 р.н.) закінчили Львівську академію мистецтв; Олег працює викладачем в тій же академії, Ігор у Косівському інституті прикладного та декоративного мистецтва».

Ігор Пелипейко. Косів: Люди і долі. Краєзнавчий довідник. 2001, с. 175.

Помер Олексій Григорович 7 травня 2002 року.

На похорон зібралася величезна громада жителів Косова і навколишніх сіл, студенти та викладачі інституту. Похорон провів священник греко-католицької церкви Роман Іванюлик. Супроводжував жалобну процесію похоронний хор. Похоронна процесія зупинилася біля приміщення інституту. Дзвонив дзвінок. З прощальним словом виступила директор інституту Катерина Романівна Сусак.

Похоронений Олексій Григорович на Москалівському цвинтарі в м. Косові.

Степанченко Олександр Якович народився 12 вересня 1936 року в м. Богуславі на Київщині. Після закінчення Богуславської середньої школи №1 вступив на педіатричний факультет Київського медичного інституту ім. О. Богомольця, який закінчив з відзнакою у 1959 році. Після закінчення інституту разом із дружиною Христиною, теж педіатром, був направлений на роботу в Косівську районну лікарню.

Спочатку працював дільничним педіатром і лікарем школи-інтернату, потім протягом двох років завідував дитячою консультацією, п'ять років працював районним педіатром. З 1967 року по 1982 рік був головним лікарем Косівської дитячої лікарні.

В 1983 році при його активній допомозі було побудовано дитячий лікувальний корпус на 120 ліжок, на базі якого було

відкрито дитяче відділення на 60 ліжок. Олександра Яковича переведено на посаду завідувача відділом.

При його активній участі в 1992 році відкрито і забезпечено необхідною апаратурою дитяче реанімаційне відділення на 6 ліжок. За час його роботи показник смертності дітей до 1 року по району знизився в 3,5 рази. Відмінник охорони здоров'я. Брав активну участь в громадському житті лікарні та району. Обирався 3 рази депутатом районної ради та 2 рази депутатом міської ради. Учасник першого Європейського з'їзду Українських лікарських товариств в 1991 році.

Дочки Владлена та Ірина також працюють лікарями.

У книгах Ігоря Пелипейка «Косів: Люди і долі» (2001) та «Містечко над Рибницею» (2004) є статті про лікарську династію Степанченків.

Стринадюк Роман Михайлович народився 14 березня 1935 року в м. Косові. Після закінчення середньої школи служив в армії. Відслуживши три роки у війську, працював у Косівській дільниці видобутку газу. Вчився заочно в Дрогобицькому нафтовому технікумі, який закінчив у 1964 році. В 1965 році Вступив у Львівський політехнічний інститут на загальнотехнічний факультет, який розміщувався в Івано-Франківську і на базі якого 1969 року був відкритий Івано-Франківський інститут нафти і газу. Закінчив інститут в 1970 році.

Роман Михайлович — відомий майстер художньої обробки металу та шкіри, що відновив давні традиції гуцульського ливарництва. В 1969 році він був запрошений дирекцією Косівського художньо-виробничого комбінату на посаду

ду майстра художньої обробки металу та шкіри. Вже на той час майстер-художник своєю творчістю привернув увагу спеціалістів художнього фонду України. І не дивно, бо Роман ріс у сім'ї знаного на всю Гуцульщину різьбяра. Тому з дитинства мав змогу ознайомитися з традиціями народного мистецтва. Почав працювати з батьком з 9 років.

З 1970 року по даний час Роман Михайлович є постійним учасником республіканських, міжнародних художніх виставок та фестивалів народного мистецтва. Його твори зберігаються в багатьох музеях України, в приватних колекціях та зібраннях творів декоративно-прикладного мистецтва за кордоном.

За значні творчі здобутки Стринадюка Романа у 1980 році прийнято у члени Спілки художників СРСР

Блискуче володіючи матеріалом, глибокими знаннями властивостей металу, шкіри та технології їх обробки, художніми, композиційними та технічними рішеннями, майстер-художник за свою тридцятирічну творчу діяльність створив сотні високомистецьких виробів. Це жіночі сумки, тобівки, пояси, адресні папки, книги-альбоми, топірці, свічники, мисливські набори, люльки, лускоріхи, пістолі та багато іншого.

Особлива заслуга його у відродженні забутих методів художньої обробки металу та ливарництва. До нього на Гуцульщині лиття за виплавленими моделями ніхто не робив. Цей метод використовувався в Стародавньому Єгипті та Китаї ще 5-6 тисяч років тому. В творчій майстерні художника в 1978-1979 роках під його керівництвом проводились експериментальні роботи з відродження старих традицій гуцульського лиття та використання методів точного лиття для збагачення асортименту виробів.

Майстрові-художнику завдяки наполегливій праці й постійному пошуку, глибоким знанням вдалося відновити втрачені способи лиття металевих виробів, що колись ними славились мосьяжники Гуцульщини.

Віднайденими способами відливки металу митець корис-

тується при виготовленні пряжок до сумок, чересів, елементів оздоблення свічників, мисливських наборів, старовинних видів зброї.

Як елементи оздоблення методом лиття художник виготовляє стилізовані фігурки козулі, оленя, голови дикого кабана, барана, вовка, різних птахів. Про наполегливість художника свідчить і те, що Роман Михайлович для здобуття глибоких знань в цій галузі пішов вчитись у вищий навчальний технічний заклад. Саме природна обдарованість, мистецький хист, наполеглива праця і глибокі технічні знання дали змогу митцю відновити втрачені давні методи і способи лиття на Гуцульщині.

Майстром-художником винайдено ряд оригінальних пристосувань, верстатів, що значно вдосконалили виготовлення окремих металевих деталей та лиття металу.

У своїй багатогранній творчій діяльності Роман Стринадюк використовує найрізноманітніші матеріали, як-от: шкіру, різні породи деревини, латунь, бронзу, мідь, срібло.

В 1992 році Роман Стринадюк був у Чорногорії в місті Ульцен, що знаходиться на березі Адріатичного моря і на віддалі 18 кілометрів від Албанії. Підприємець серб Марко Боревіч, перебуваючи у Косові, ходив по ярмарку і до митців, хотів знайти майстра, щоб той допоміг йому відкрити фабрику з виробництва сувенірів. Він обійшов близько 20 майстрів і запитував про їхню роботу та інструменти. Коли він запитав Романа Михайловича, що він робить, і той показав свої роботи та інструменти, Марко Боревіч запитав, хто зробив ці інструменти, і відповідь була, що багато інструментів зроблено особисто. Роман сказав, що для того, аби зробити інструменти, він повинен мати доступ до кузні, зварювального апарату, токарного верстата, точила. Підприємець згодився це надати. Уклали контракт на один рік. Стринадюк разом із Дмитром Пітеляком працювали в Чорногорії 3 місяці, бо там почалася війна.

В липні 2002 року Роман Стринадюк був учасником виставки-ярмарку в м. Нірботар (Угорщина). В цьому заході брали

участь митці Угорщини, Словенії, Польщі, Румунії та України. Організатори виставки забезпечили безплатний проїзд, проживання і харчування митців. Все було зроблено на високому рівні.

Делегація митців України чисельністю біля 40 осіб була з Косова, Кут, Івано-Франківська, Рахова, Хуста та Ужгорода. З Косова до складу делегації входили Микола Близнюк, Ніна Кириченко, Галина та Михайло Трушики, Роман Стринадюк, Олександра Швець та інші. На виставці-ярмарку майстри показували, як виготовляються їхні роботи. Територія, на якій проводилася виставка, була огорожена. Вступ на виставку був платний в перерахунку на наші гроші — 3,5 грн. Виставка тривала три дні.

Крім плідної творчої праці, митець активно і постійно бере участь у громадському житті міста та Спільноти художників України. Він неодноразово обирався членом виконкому міської ради, був делегатом з'їзду Спільноти художників України, головою правління та членом правління регіональної організації Національної Спільноти художників України. Крім цього, Р. Стринадюк багато і плідно співпрацює з кафедрою художньої обробки металу Косівського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва з фахової підготовки молодих художників.

Визначні доробки митця всесторонньо висвітлюються в засобах масової інформації, роботах мистецтвознавців та спеціалізованих друкованих виданнях. В 2003 році йому присвоєно почесне звання Заслужений майстер народної творчості України.

13-26 грудня 2006 року Роман Стринадюк на запрошення бургомистра міста Ібзіц (Австрія) перебував на фестивалі «Ковальське Різдво». Це місто є центром ковальства всієї Австрії. На фестивалі були ковалі, ювеліри, кераміки з України (Ужгород, Чернівці, Львів, Косів), Німеччини, Словачії, Італії, Франції. Фестиваль тривав три дні. Перебування на фестивалі було за рахунок організаторів. Роман був у повному гуцульському строї, мав із собою кремінну рушницю і кремінний пістоль власного виробництва, топірці, хрестики, з'ярди та інші вироби.

Відкриття фестивалю проходило на центральній площі. Для ковалів були зроблені піднавіси, а для інших надали приміщення, де можна було продемонструвати свої роботи і подивитись на інші. При відкритті бургомістр надав слово від України тільки Романові Стринадюку, який виступив на німецькій мові. Роман Михайлович оглянув музей ковальства, познайомився з ковалями інших країн, особливо з ковалями з Мюнхена, які організували йому зустріч із внучкою Оксаною на фестивалі

Дружина Тамара працювала економістом. Старша дочка Уляна закінчила економічний факультет Львівського лісотехнічного інституту і працює економістом. Стежкою батька пішла молодша дочка Ліліана, яка закінчила Косівський державний інститут декоративно-прикладного мистецтва за спеціальністю художня обробка металу, та два її сини — Орест і Юрій. Дочка старшої сестри Уляни Діана вчиться в цьому ж інституті на відділі ткацтва.

В останні роки Роман Стринадюк виготовив багато кремінної зброї (пістолети і рушниці), мисливського спорядження, скрині, сокири, алебарди-рогатини.

Стрипко Василь Юрійович народився 9 січня 1938 року в с. Келехові Снятинського району. В Косові проживає з 1954 року. Навчався гончарної справи на фабриці ім. Т. Шевченка у М.І. Роциб'юка та М.А. Будза. З 1963 по 1976 рік працював на фабриці «Гуцульщина», згодом до 1995 року — у художньо-виробничому комбінаті Художнього фонду.

Вперше брав участь у виставці в Києві до 150-річчя Т. Шевченка в 1964 році, пізніше — в Москві, Лейпцигу, Празі, Румунії, Експо-68 в Монреалі (Канада) та ін. Пер-

сональні виставки в Косові, Коломиї, Ужгороді, Хусті. Його роботи є в багатьох музеях. Член Спілки художників України з 1974 року.

Використовує як традиційну, так і власну технологію майоліки лише з природних глин — червоної та білої, досягаючи різних відтінків білого та коричневого кольорів. Твори: малі форми скульптури («На полонині», «Сон» за Т. Шевченком, «Цапки» тощо), жанрові сценки, анімалістичні фігурки, декоративні тарілки, вази, флакони, підсвічники, глечики, дзвоники, куманці, горнятка. Твори відзначаються вишуканістю форм, тонким орнаментом, точністю деталей, високою якістю випалення. Працює у власній майстерні. Його керамічні роботи, а також вироби з інших видів і технік знані далеко за межами Косова. Він також автор художніх листівок. Член Національної Спілки майстрів народного мистецтва України з 2000 року.

Василь Юрійович — активіст громадської роботи, неодноразово обирався членом правління Косівської регіональної організації Національної Спілки художників України. Постійний учасник культурно-мистецьких свят і Міжнародних гуцульських фестивалів у м. Косові, Надвірній, Коломиї, Верховині, Рахові. Про громадську і творчу діяльність Василя Стрипка розказано в численних публікаціях на сторінках журналів і газет. Його нагороджено численними грамотами, дипломами і подяками.

В 2006 році Указом Президента України Василю Юрійовичу Стрипку присвоєно звання «Заслужений майстер народної творчості України».

Сусак Катерина Романівна народилася 18 березня 1939 року в с. Попельники Снятинського району Івано-Франківської області. Після закінчення Попельницької середньої школи вступила на біохімічний факультет Чернівецького державного університету (1960-1965 р.р). Після закінчення університету працювала учителем Великороженьської ВШ, в 1964-1969 роках — першим секретарем районного комітету комсомолу з 1969 по 1981 рік працювала заступником директора з навчально-виховної роботи Косівського технікуму художніх народних промислів, а з 1981 року по 1991 рік — директором цього технікуму

Завдяки великому досвіду та працелюбності значно збагатила матеріально-технічну базу навчального закладу Під її безпосереднім керівництвом побудовано навчальні корпуси, обладнано наочним приладдям, інвентарем та навчально-методичним обладнанням, кабінети, лабораторії, майстерні. Під час перебування К.Р. Сусак на посаді директора технікуму підготовлено понад 750 кваліфікованих спеціалістів, відкрито нові спеціалізації: художнє ткацтво, художня вишивка, художній розпис, розроблено нові навчальні плани для всіх спеціалізацій, покращено соціально-побутові умови студентів, викладачів та працівників навчального закладу.

З 1991 по 1994 роки працювала на посаді викладача. За цей час розробила власну методику викладання з художнього вишивання та програму курсу «Робота в матеріалі» зі спеціальності моделювання одягу. В її основі покладено відновлення прадавніх забутих, напівзабутих народних технологій художнього шитва Покуття та Гуцульщини.

В 1994 році Катерину Сусак на конкурсній основі знову було обрано директором навчального закладу. На цій посаді, вже в

якості керівника, вона веде кропітку роботу з реструктуризації училища, оновлення і перепідготовки висококваліфікованих науково-педагогічних кадрів, удосконалення навчально-методичної бази, комп'ютеризації окремих структурних підрозділів. Як результат — Косівське училище акредитовано за 1-м рівнем підготовки спеціалістів і реорганізовано в коледж.

У процесі становлення коледжу як вищого навчального закладу директором проводиться робота щодо розробки нових навчальних планів, зміцнення науково-педагогічних кадрів. Тільки за останні кілька років 16 викладачів коледжу продовжили навчання в аспірантурі, а 4 захистили кандидатські дисертації.

Катерина Сусак веде значну просвітницьку пропагандистську роботу в галузі культури і мистецтва. В цьому плані організовано цілий ряд всеукраїнських, регіональних та міжнародних виставок творів викладачів та студентів навчального закладу, що репрезентують гуцульське мистецтво. Завдяки творчому прагматизму, розуміння історичної сутності існування і ролі Косівської мистецької школи в національній культурі, Катерина Сусак зуміла мобілізувати науково-педагогічний колектив на створення вищого мистецького навчального закладу в регіоні Гуцульщина.

За заслуги в роботі їй присвоєно звання Заслужений працівник народної освіти (1996 р.). Вона нагороджена орденом Дружби народів (1986 р.), Орденом III ступеня Княгині Ольги (2000 р.).

Своєю державницькою позицією щодо значення навчального закладу у підготовці мистецької еліти та її ролі в розвії національного мистецтва вивела навчальний заклад на рівень провідних в Україні мистецьких закладів, забезпечила його поступ від середнього спеціального до вищого (училище — коледж — інститут).

Вона закінчила трьохрічні курси художньої вишивки. Володіє більше 90 техніками цього виду мистецтва.

З 1995 року член Національної спілки майстрів народного мистецтва України. Здійснює пошуково-дослідницьку роботу з вивчення та відтворення забутих автентичних технік художнього вишивання, вводить їх вивчення в навчальний процес.

Серед випускників та учнів Сусак К.Р. десятки членів Національної Спілки художників України, Заслужених працівників, нагороджених урядовими відзнаками за творчу діяльність, розвиток національного мистецтва.

Вона — учасник районних, обласних, всеукраїнських та міжнародних виставок у містах Косові, Івано-Франківську, Львові, Києві, Сургуті (Росія), Фінзені (Німеччина), Аржентоні, Сан-Марселі (Франція). Її роботи нагороджені дипломами, грамотами, подяками.

Катерина Романівна Сусак є одним із фундаторів створення Косівського державного інституту прикладного та декоративного мистецтва.

Досвід педагогічної та дослідницької діяльності узагальнює у наукових статтях, опублікованих у провідних науково-мистецьких та методично-освітніх виданнях. В 2006 році у співавторстві з Н. Стеф'юк вийшла у світ її фундаментальна праця «Українське народне вишивання», яка містить педагогічний, науковий, пошуково-дослідницький аспект в контексті вивчення вагомий складової декоративно-прикладного мистецтва художнього вишивання.

Трушик Галина Михайлівна народилася 27 травня 1968 року у селі Горигляди Монастирського району Тернопільської області. У 1983 році закінчила Гориглядську восьмирічну школу і вступила на навчання у Тлумацький сільськогосподарський технікум Івано-франківської області, який закінчила у 1986 році за спеціальністю «Бухгалтерський облік сільськогосподарському виробництві».

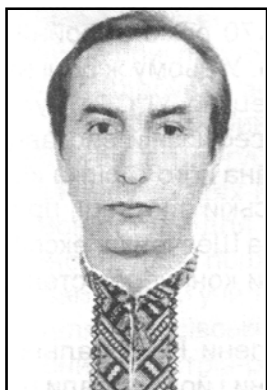
З 9 грудня 1986 року працює у косівському художньо-виробничому комбінаті майстром кераміки.

У 1995 році прийнята у члени Національної Спілки художників України. Велику кількість робіт закупила адміністрація Президента України для оформлення резиденції Президента у Новій Гуті. Її роботи знаходяться у приватних колекціях колишнього Президента України Віктора Ющенка, екс прем'єр-міністра Анатолія Кінаха, народної артистки України Ніни Матвієнко, генерального директора видавництва «А-Ба-Ба-Галамага» Івана Малковича та багатьох інших.

Працює Інтернет-сторінка про творчість подружжя Трушиків у відділі «Українське мистецтво, культура, історія, мандрівка, щоденні події, світова інформація».

Заміжня. Чоловік Трушик Михайло Вікторович член Національної Спілки художників України. Діти Роман та Іванна навчаються у Косівській загальноосвітній школі №2.

Батько Михайло Іванович на пенсії.

Трушик Михайло Вікторович народився 6 жовтня 1963 року в селі Гориглядах, що над Дністром, Монастириського району Тернопільської області. Після закінчення восьмирічної школи вступив у Косівський технікум народних художніх промислів на відділ кераміки, який закінчив у 1983 році.

В журналі «Народне мистецтво» №№ 1, 2 за 2004 рік мистецтвознавець, член НСМНМУ Юрій Джуранюк вмістив статтю «Творчий дует Трушиків». З цієї статті дізнаємося, що ще до закінчення технікуму Михайло встиг одружитися і після служби в армії з 1985 року разом з дружиною Галиною одержав призначення в Косівський художньо-виробничий комбінат в керамічний цех, а вона як бухгалтер за освітою — в адміністрацію підприємства. Проте вакансій бухгалтера на той час не виявилось і Галині запропонували тимчасово попрацювати з чоловіком. Певна інтрига полягає в тому, що, почавши від найпростіших операцій, вона незабаром стає неабияким майстром розпису.

В 1990 році Михайла Вікторовича прийняли в члени Національної Спілки художників України.

Творчі роботи подружжя з'являються на виставках і Галину в 1995 році приймають у члени Спілки художників України. Їхні твори можна побачити в домівках Ніни Матвієнко, Віктора Юценка, Анатолія Кінаха, Юрія Єханурова та інших відомих особистостей в Україні та за кордоном. Чимало їх знаходиться в прикарпатській резиденції Президента України. Популярність зумовлена як талантом авторів, так і автентичністю, відданістю традиціям гуцульської кераміки.

Михайло Трушик брав участь в республіканських виставках. У 1987 році на виставці «Молодість країни» в Києві була виставлена його тарілка. В цьому ж році на республіканській вис-

тавці творчої самодіяльності художників і майстрів декоративно-прикладного мистецтва Прикарпаття «Мій рідний край, моя Вітчизна» експонувались його ваза, куманець та бочівка. В 1988 році на республіканській виставці «70 років Збройних сил СРСР» в Києві експонувалася його ваза. У цьому ж році на республіканській виставці «Народне мистецтво УРСР» була його скульптура «Коню мій вірний», а на Всесоюзній виставці «Художники — народу» в Москві була показана його тарілка «Ім потрібен мир». В 1989 році на республіканській виставці, присвяченій 175-річчюз дня народження Тараса Шевченка, експонувалися тарілки «Гуцульські узори», «Бігли коні через степ», ваза «У вишневому садочку», плесканець.

У 2000 році М. Трушик прийнятий у члени Національної Спілки майстрів народного мистецтва України і його обрали головою Косівського осередку Спілки.

В 2003 році в м. Києві в Національній Спілці майстрів відкрилася персональна виставка творів художньої кераміки родини Галини і Михайла Трушиків, де було представлено більше 50 творів.

У 2004 році на Установчому з'їзді НСМНМУ в м. Києві М. Трушик обраний секретарем Великої Ради Національної спілки. У 2005 році Указом Президента України Віктора Ющенка йому присвоєно почесне звання «Заслужений майстер народної творчості України». У 2006 році обраний членом комісії з етнокультури Національної Ради з питань культури і духовності при Президентові України.

Михайло Трушик — художник нового покоління, яке органічно адаптується до зміни економічної ситуації.

Федірко Микола Юрійович народився 5 жовтня 1920 року в селі Курилівцях Ланцутського повіту Рашівського воєводства (Польща). Сім'я складалася з восьми осіб. З великими труднощами закінчив сім класів. Через примусове виселення українців з Польщі родина Федірків опинилася в місті Косові — знаменитому осередку народного мистецтва Гуцульщини.

В 1946 році Микола вступив у Косівське училище прикладного мистецтва на відділ художньої різьби по дереву. Здобував знання і водночас вивчав творчість народних майстрів: робив зарисовки, фотографував кращі роботи. Вироби видатних гуцульських різьбярів Шкрібляків, Корпанюків, які бачив у музеях Косова, Коломиї, Івано-Франківська, Львова. Вони стали для нього навчальними зразками високої майстерності, дали поштовх власним творчим пошукам.

Закінчивши училище в 1951 році, Микола розпочав свій творчий шлях у Косівській артілі «Гуцульщина». Тут у колективі досвідчених майстрів-різьбярів, набуває практичного досвіду, тут у співробітництві з відомими косівськими майстрами, М. Федірко створив чимало прекрасних виробів. У 1955 році Миколу Федірка запросили до Косівського училища прикладного мистецтва на посаду учбового майстра. В серпні цього ж року Микола Юрійович за ряд орнаментальних тарелів, які були представлені на художньому конкурсі Міжнародного фестивалю молоді та студентів у Варшаві (Польща) одержав Диплом лауреата і золоту медаль.

З самого початку своєї творчості майстер віддає перевагу техніці інкрустації та інтарсії, якими досконало володіє, працює над творами з сюжетно-тематичною композицією, відкликається на кожну важливу подію в житті свого народу.

Незважаючи на велику зайнятість, М.Ю. Федірко бере активну участь у багатьох обласних, республіканських, всесоюз-

них і зарубіжних виставках. Його роботи привертають увагу майстерністю виконання, досконалістю композиції. Улюблена техніка інкрустації залишається однією з характерних технік його творчості, але пізніше він більше підсилює її «сухою» різьбою, що надає роботам ще більшої виразності.

Його захопив образ Івана Франка. Федірко читав і перечитував твори Каменяра, вивчав його біографію, побував у багатьох місцевостях, де жив і працював Франко. Відтак народився цикл, до якого ввійшли, зокрема, багатофігурна композиція «Іван Франко на Гуцульщині», що відтворює зустріч Каменяра з гуцулами під час його перебування у Криворівні, інкрустація «Каменяра на Прикарпатті», декоративна таріль з профільним зображенням І. Франка.

Багато творів митець виконав на замовлення музеїв України та інших країн. Композицію «Т. Г. Шевченко й І. Я. Франко» у співавторстві з косівським різьбярем Олександром Іщенком Федірко виконав для Івано-Франківського краєзнавчого музею. Твір «Захар Беркут» придбаний меморіальним музеєм Івана Франка у Нагуєвичах. Декілька творів М. Федірка експонуються у київських музеях. Серед них — таріль «Олекса Довбуш». Роботи Миколи Федірка репрезентують українське народне мистецтво і в музеї етнографії і народної творчості в Санкт-Петербурзі.

В 1982 році йому присвоєне почесне звання «Заслужений майстер народної творчості УРСР». Його творча праця відзначена орденом «Знак Пошани».

Помер Микола Юрійович Федірко 13 вересня 2004 року. Похований на Москалівському цвинтарі.

Цвілик Павлина Йосипівна народилася 22 квітня 1891 року в м. Косові в сім'ї гончара Йосипа Совіздранюка. Змалку допомагала йому у роботі. З 17 років почала самостійно випалювати посуд, їй пізніше допомагав у цьому чоловік Григорій (1900-1952), родом з Коломиї, який навчався майстерності у дружини.

Твори Павлини Цвілик вже в 1933 році відзначені на виставці у Ворохті дипломом «За збереження стилю в кераміці».

У радянський час її вироби виставлялися у Косові, Києві, Ленінграді, Москві. У 1962 році на Всесвітній виставці кераміки в Празі П. Цвілик нагороджено срібною медаллю. Брала вона участь і у Всесвітній виставці в Брюсселі (1958). Її твори прикрашали численні виставки в Україні та СРСР.

Була нагороджена орденом «Знак Пошани» (1960).

Член Спілки художників України, Заслужений майстер народної творчості. Майстриня виготовляла миски, полумиски, глечики, двійнята, калачі, баклаги, свічники, дитячі іграшки, скульптурки, барельєфи.

В оздобленні виробів використовувала традиції О. Бахметюка, П. Баранюка, творчо розвиваючи їх. Роботи майстрині зберігаються в музеях Косова, Коломиї, Івано-Франківська, Львова, Києва та інших міст. Традиції П. Цвілик продовжувала її онука Надія Вербівська.

Померла П. Цвілик 31 березня 1964 року. На будинку, де жила Павлина Цвілик, встановлено меморіальну дошку.

Юрчишин Богдан Васильович народився 1 березня 1960 року в селі Новиця Калуського району Івано-Франківської області. Після закінчення Новицької середньої школи за направленням рідного колгоспу «Вільне Прикарпаття» вступив на перший курс будівельного відділення Львівського сільськогосподарського інституту, який успішно закінчив у 1982 році.

Після закінчення вузу повернувся до колгоспу працювати головним інженером-будівельником. В той час це було відоме, потужне господарство, що об'єднувало 7 сіл. Будівельна бригада, якою керував молодий спеціаліст виконувала величезний обсяг робіт — від ремонтів колгоспних приміщень до будівництва дитячих садків та житлових будинків.

З березня 1986 року Б.В. Юрчишин працює в будівельній сфері Косівщини. Спочатку в госпрозрахунковій будівельній дільниці начальником планово-виробничого відділу, пізніше начальником МПМК-12. Саме він відгукнувся на заклик потерпілих під час аварії на Чорнобильській АЕС, коли було потрібно будувати місто Славутич. Колектив будівельників на чолі з Б.В. Юрчишином за півтора року побудував у місті Славутич інфекційну лікарню. Одним з перших Богдан Васильович побачив перспективи роботи будівельників в нових соціально-економічних умовах, що сприяло створенню у 1988 році в Косові кооперативу «Промінь», який дуже скоро сформувався у одну з найкращих будівельних організацій області — виробничо-будівельну фірму «Промінь». За час своєї трудової діяльності під керівництвом Богдана Васильовича побудовано ряд найкращих споруд не лише на Косівщині, а й по всій Україні. Це в першу чергу будинки райдержадміністрації, серію житлових будинків на вулиці Незалежності в місті Косові, школу мистецтв, податкову інспекцію та цілий ряд виробничих будівель в районі. В місті Івано-Франківську побудовано обласну податкову інспекцію, про-

ведено реконструкцію пункту переливання крові, збудовано школу в селі Зеленому на Верховинщині, зведено прекрасну базу відпочинку «Бескид» на Долинщині та багато інших. За великі заслуги перед Україною в галузі будівництва указом Президента України від 1 березня 2004 року Юрчишину Богдану Васильовичу присвоєно почесне звання «Заслужений будівельник України».

Косіська школа мистецтв, зведена під керівництвом Богдана Васильовича Юрчишина

Зміст

Передмова	3
Заслужені працівники України у Косові	6
Балагурак Іван Васильович	6
Бейсюк Оксана Іванівна	7
Біланюк Дмитро Федорович	11
Бортейчук Ігор Степанович	13
Вербівська Надія Василівна	13
Гавриш Остап Іванович	15
Герасимович Ганна Юліанівна	17
Городенко Людмила Михайлівна	20
Григорук Аделя Григорівна	23
Джуранюк Валентина Іванівна	27
Звіздарик Василь Миколайович	29
Кива Галина Яківна	31
Книш Іван Кирилович	34
Корнелюк Микола Онуфрійович	35
Кочержук Іван Степанович	37
Магун Михайло Васильович	38
Матійчак Ярослав Васильович	42
Павлик Іван Юрійович	43
Пелипейко Ігор Аполлонович	44
Походжук Василь Григорович	50
Рйопка Іван Васильович	51
Соломченко Олексій Григорович	53
Степанченко Олександр Якович	56
Стринадюк Роман Михайлович	57
Стрипко Василь Юрійович	61
Сусак Катерина Романівна	63
Трушик Галина Михайлівна	66
Трушик Михайло Вікторович	67
Федірко Микола Юрійович	69
Цвілик Павлина Йосипівна	71
Юрчишин Богдан Васильович	72